

Šejh Abdurrahman Sirri

sin Mehmedov sina Fadlullahha Balta-zade, Bošnjak*

(1775. – 1847.)

Abdurrahman Sirri sin Mehmeda sina Fadlullahha Balta-zade (kasnije Sikirić) rođen je u Fojnici, oko 1775. (prema nekim izvorima 1785.) godine. Njegov otac Mehmed-efendija Balta-zade i djed Fadlullah (Fadil) efendija Balta bili su visoko obrazovani ljudi, zvanjem *kadije* (šeriffske sudske), dok u nekim izvorima njegov djed uz svoje i ime svoga oca ima i odrednicu *Mevlevi*, što znači da je bio i mevlevijski šejh, te se spominje i kao *muftija* grada Amasije u Turskoj. Osnovno obrazovanje (*mekteb*) i srednje (*medresu*) Abdurrahman Sirri (kod nas uobičajenije *Sirrija*) završio je u Fojnici, u kojoj je, opet prema usmenim izvorima u to vrijeme kao *muderis* radio i čuveni šejh Husejin-baba Bošnjak.¹ Naporedо s angažmanom u medresi, šejh Husejin

je bio i pročelnik mjesne tekije gdje je mladi Abdurrahman stekao prva znanja o sufizmu i tarikatu, da bi ih kasnije produbio u tekiji u Vukeljićima-Živčićima (Hukeljićima),² dva sata hoda istočno od Fojnice, gdje se povukao ovaj čuveni šejh. Šejh Husejin je svoga posinka i svoga jedinog derviša uveo u nakšibendijski tarikat³ i dao mu nadimak *Sirri*, *Tajnoviti* odnosno *onaj koji zna tajne života i svemira*, usmjerivši njegovo obrazovanje, posljedično i životni poziv ka tesavvufu i tarikatu. Narodna predaja koja, kao i svaka legenda, sadrži zrnce istine:

...u Fojnici je živio *kadija* Mehmed Balta-zade sa svojom ženom. Jednog jutra, kad su ustali kadinica reče svome mužu da je usnila jedan lijep san. "Dođe mi visok šejh, pa mi reče: 'Rodit ćeš muško dijete i nadij mu ime Abdurrahman'." *Kadija* pogleda u svoju ženu pa reče: "Pa i ja sam to isto usnio." Bilo je to iznenadenje u kući. Kadinica je bila pri porođaju, pa je vrlo brzo iza tog sna rodila sina i dala mu ime Abdurrahman. Kad je djetetu bilo oko šest godina, došao je šejh Husejin-baba u Fojnicu. Jednog jutra zakucao je na vratu kadijine kuće. *Kadija* reče malom Abdurrahmanu da vidi ko kuca na vratima, a mali Abdurrahman je odmah otišao i otvorio ih. Kad je ugledao visoka šejha, brzo se vratio i rekao: "Eno onog šejha što je meni ime nadio."

Poslije više od trideset godina studiranja, duhovnog usavršavanja i putovanja svijetom, šejh Husejin se vratio u svoj rodni kraj i u svom selu Vukeljićima podigao džamiju i tekiju. Šejh Husejin-baba prešlio je u Vukeljićima godine 1214 (1799/1800.) i ukopan je u turbetu koje mu je podigao šejh Sirija.

* Zanimljivo je, sa istraživačkog aspekta, da su podaci, među ostalim i o ovom čovjeku, velikoj i znamenitoj ličnosti 18. i 19. stoljeća, ne samo islamske ili tesavvufske nego bosanskohercegovačke historije općenito, apsурdo oskudni, te posljedično svedeni i oslojeni na legendu i narodnu predaju, kazivanja nasljednika, sljedbenika i poštivaoca, da je doista teško povjerovati u slučajnost. S jedne strane, intimno i emotivno, lakše je, takvo stanje pripisati i za to okriviti historijske i druge okolnosti, ratove i zlonamjerno uništavanje tragova i znakova materijalne historije, dokumenata i bilo kakvih (svih!) pokazatelja i dokaza višestoljetnog, autohtonog i nedvojbenog prisustva i doprinosa muslimana u Bosni i Hercegovini, šejhova i derviša naročito. S druge strane, međutim, poznajući mentalitet naroda, historijske i druge okolnosti, nažalost, vjerovatnije je ovakvo stanje pripisati krajnjem i posvemašnjem nemaru, sujeti, beskompromisnoj ljudskoj gluposti i samoživosti, nego prvoj skupini razloga i uzroka.

1 Šejh Husejin-baba *Tavil* (Visoki) Bošnjak (el-Bosnevi, kasnije Zukić) rođen je u selu Vukeljićima (Hukeljićima). Prema vjerodostojnim usmenim izvorima obrazovanje je započeo u medresi u Fojnici, a zatim je produžio školovanje u Kuršumliji-medresi u Sarajevu. Za vrijeme studija u Istanbulu u nakšibendijski tarikat uvodi ga šejh hafiz Muhamed Hisari (p. 1785), tadašnji šejh tekije Muradije u Istanbulu, koja je ime dobila po šejh Muhamedu Muradu Buhariju (p. 1719), učeniku Hodža Muhameda Masuma. U cilju upotpunjavanja svoga duhovnog odgoja i obrazovanja, te posjete mezarima istaknutih svetih ljudi, a po savjetu i zapovijesti šejh hafiza Hisarija, Husejin napušta Istanbul i kreće na dugogodišnje putovanje. Najprije je otišao u Kon'ju i tu u središnjoj mevlevijskoj tekiji uz mezar Mevlane Dželaluddina Rumija (k.s.) proveo tri godine, duhovno se obrazujući i učeći kod vrhovnog mevlevijskog šejha u Kon'ji Ebu Bekra Čelebija, koji mu je i preporučio da krene prema Turkestanu, izvorištu tarikat-i nakšibendije. Nakon nekoliko mjeseci boravka u nakšibendijskoj tekiji u Semerkandu, uputio se u Kasr-i Arifan (*Kolijevka arifa*) kod Buhare i tu u tekiji, vezanoj za mezar pira nakšibendijskog tarikata Šah Muhammeda Behaudina Nakšibenda (k.s.), ostao sedam godina da bi se potom, preko Irana, Bagdada, Kon'je i Istanbula, vratio u Bosnu.

2 Natpis na desnoj strani glavnog ulaza u tekiju glasi: *Ovu dervišku tekiju sagradio je baštinik znanosti učitelj i sluga tarikata nakšibendija, duhovni učitelj i vodič, šejh Husejin Zukić Bošnjak 1195/1780-81. godine.*

3 *Tarikat-i nakšibendije*, sunitske i vjersko-moralne orientacije, zasnovan na vraćanju prvobitnoj umjerenosti i izvornom moralnom aspektu islamskog učenja; uči da je najveći cilj ljudskog života spoznaja Boga, izvora života i svjetla, iz koga su potekle ljudske duše kao božanske iskre, koje teže da se vrate svom izvoru i da nestanu u njegovom plamenu. Nakšibendijski red posebno karakteriše tihu i bezvučnizikir, koji je osnivač reda preuzeo od starijih učitelja, čime se veže za prvog halifu Ebu Bekra i njegov boravak u pećini Sevr, za vrijeme seobe iz Meke u Medinu, kada ga je Allahov Poslanik Muhammed (s.a.v.a.) podsjećao da se moli "tiho" i "u sebi".

Primili su ga sa velikim poštovanjem, a on im je rekao da će mali Abdurrahman kad odraste, njemu na nauke u Živčiće. Kadija i supruga mu, bili su čvrsta uvjerenja da treba izvršavati sva šejhova uputstva i naređenja i da trebaju poslati svoga sina njemu u Živčiće. Poslije završene fojničke medrese odlazi u Živčiće na nauke kod šejh Husejn-babe.

Jedne večeri, kad je šejh pošao spavati, rekao je Sirriji da mu doneše mlijeka da se napije. Kad je donio mlijeko šejh je spavao. Čekao je da se probudi. Tako je čekajući, dočekao zoru. Kad je video šejh Husejn-baba da Abdurrahman još stoji sa mlijekom rekao mu je: "Sve ispite si položio."

Temeljito osposobljen u tesavvufskoj znanosti, Abdurrahman Sirri krajem 18. stoljeća se, po nalogu svoga šejha oženio i na svom posjedu Oglavak,⁴ dva sata hoda jugoistočno od Fojnice, osnovao tekiju:

Tu je sagradio tekiju, po nalogu svoga šejha, koji mu je dao sjekiru i rekao da ide na Oglavak. Po tome Sirri-baba i njegovo potomstvo nose prezime Sikirć. Sirri-baba i njegova žena su na ruji vidjeli gdje će praviti tekiju, a kad su ustali i izašli napolje ugledali su pobodene direke u zemlji. Ova tekija je postala jedan od naglasovitijih tekija na Balkanu.

Tu, kao autoritativni Sirri-baba, osobnim ugledom i umješnošću, formira popularno tesavvufsko i tarikatsko središte koje zaslugom svoga šejha postaje jedna od najglasovitijih tekija u ovim krajevima, ali i u cijeloj Bosni i Hercegovini. Prema nekim izvorima:

...šejh Abdurrahman Sirija je oženio bogatu udovicu i na njenom posjedu u Oglavku, između Fojnice i Kiseljaka, osnovao tekiju. Po nalogu svoga šejha, Sirrija se oženio Lejom, kćerkom Mula Ahmeda, imama iz Ostružnice, čiji su roditelji imali imanje na Oglavku. Sirri-babina prva žena Lejla rađala je samo žensku djecu, a i ta su djeca rano umirala. Sama je predložila da se Sirri-baba ponovo ženi. Sama je našla i djevojku Latifu, kćerku imama iz Pločara, koja je rodila Sirri-babi dva sina (Abdullatifa i Šakira) i tri kćeri (Vasviju, Šaćiru i Aišu).

⁴ Trako, S. *Kronogrami sarajevskog muftije Muhamed Šakir efendije Muidovića*, Anal Gazi Husrev-begove biblioteke, I, Sarajevo, 1972. "Pošto se Sirrija oženio udovicom koja je posjedovala imanje na Oglavku, šejh Husejn mu naloži da tamо podigne tekiju u znak poštovanja prema jednom drugom šejh Husejnju koji je u vojsci osmanskog sultana Mehmeda II Fatih-a (1451—1481) kao heroj (šehid) pao prilikom osvajanja Bosne (1463), u pohodu sa Milodraškog polja na Kozograd na obranku Zec planine poviše Fojnice."

Kronogram povodom preseljenja Lele-hanume, supruge šejh Sirije (Muhamed Šakir-efendija Muidović)

تاریخ

بر عجائب دوریله دوران ایدر چرخی فلت
کار وزاری اولدی آنک قبضن ارواح بر ملک
صغراینده علیوب صیدی ایندی اول ایتی (۱) من
اون اینکنی گجه ده یکشنبه ساعت نصف اللک
چونکه گوش ایندی خطای (۱) اذولبلالک ارجعی
عزم اید و پداری (۱) بقایه گوچدی او مثل ملک
حق نفیت ایندی آکا اول دولتی (۱) اعظمی هم
اول اولینک زوجه سی شد شیخ بزری نام سلا
حست المأوى مقام اولسون الہی والدم
چون مهیت حنجری ایندی حکمرانی دلک
پلک ایله اینقام (۱) اولندی شاکر تاریخ نام
تاریخه التدی نبدیم بی بو فلت

تاریخ دیگر

ادچدی اوچلر شاکرا هم دیبورک تاریخی
جنت اعلایه التدی نبدیم بد فلت

تاریخ دیگر
ار تحالنه دیدی شاکر بودم تاریخ باب
افتراقه صالحی بزری نبدیم بی بو فلت

Prijevod:

Točak vasione se okreće na čudan način;
njegova borba se odvija u znaku uzimanja duša
preko jednog anđela.

Dođe u mjesecu saferu i ugrabi onu "moju majku"
dvanaestu noć, u nedjelju, u dvanaest i po sati.

Kada je čula riječ Uzvišnog: "Vrati se!"
odmah krenu vječnoj kući, preseli se poput anđela.

Bog joj je udijelio onu veliku sreću i
umrije žena onog bogougodnika, šejha Sirri uglednoga.
Rajsko naselje "Me'va" neka bude boravište »mojoj majci«
jer neumoljivi handžar načini joj iznenada ranu na jetri.
Dodajući jedan, upotpunjeno je datum (njene smrti), Šakire!

Ova sudsina (nebo, vasiona) me baci
u vatru rastanka, a ja šta
da radim!?

Drugi kronogram

Vinuše se *učleri*, Šakire, izgovarajući tarih:
Okrutna sADBINA (nebo) je baci u raj A'la,
a ja šta da radim!

Treći kronogram

O njenom preseljenju Šakir tog časa izreče tarih:
Ova sADBINA nas baci u rastanak, a ja šta da činim!

Još jedan kronogram povodom preseljenja

Lejle-hanume, supruge šejh Sirije
(Muhamed Šakir-efendija Muidović)

تاریخ

ذات پاک شیخ سری ذالکریم (!)
زوجته لبلا (!) لها خلق حلم
زهد و تقوی شانها لا مثلها
دائم باب الرضا حانت مفیم
جاء عند الله نداء ارجعي
بادب لتبک قالت با حکم
ان قالوا ف الدعاء ربنا
وادخلی بسترها جنت (!) النعم
شاكرا تاريخ عجب حسن المختام
رحمت (!) الله عليهن اعندی الکرم

Prijevod:

Kreposne osobe, šejha Sirrije plemenitog i darežljivoga,
žena njegova Lejla, dobroćudna, blaga;
U pobožnosti i čudorednoj čestitosti nema joj ravne:
uvijek je bila pred vratima Božjeg zadovoljstva.
Od Allaha stiže poziv: »Vrati se!«
Ona najuljudnije reče: »Odazivam ti se
i pokoravam, Premudri!«
Ljudi su u dovi molili: »Naš Bože,
uvedi je i olakšaj joj ulazak u raj!«
Šakire, tarih je: Kako lijep kraj (života)!
Neka se milost Plemenitog izlije na nju!

Iz ova dva kronograma ispjevana povodom smrti šejh Sirrijine supruge doznaje se da ju je autor Muidović neobično cijenio; on je na dva mjesta naziva "svojom majkom", smatra

je zaslužnom da ispjeva *tarih* o njenoj smrti (i na turskom i na arapskom jeziku). Nadalje, u kronogramu na turskom *tarih*, naime godinu njenog preseljenja 1265. (1849.) iskazao je sa tri kronostiha, a u onom na arapskom iznosi taj *tarih* i u prvom i u drugom polustihu kronostiha. To sve govori o njegovu velikom poštovanju prema toj osobi kao i o njegovoj velikoj sposobnosti u ovom pjesničkom žanru.

*

Vremenom šejh Abdurahman Sirija se razvio u ozbiljnog i znamenitog duhovnog pregaoca i prosvjetitelja koji je svojim moralnim životom i principijelnošću izaziva simpatije i poštovanje muslimana širom Bosne i Hercegovine. Postoji predaja da je *sam krčio zemlju i zato što su ga u svako doba viđali sa sikirom, dobio je nadimak Šejh Sikira* odakle Sikirić. Čini nam se da je ovo povoljna prilika da pokušamo rasvjetliti i ovaj nedovoljno jasan podatak iz životopisa šejh Abdurrahman Sirrija, ali i cijele porodice Sikirić. Naime, Fehim Nametak⁵ piše:

“Rukopisna zbirka Bošnjačkog instituta u Cirihu⁶ sadrži nekoliko rukopisa koji su početkom dvadesetog stoljeća pripadali Sirrijunu unuku šejh Behaudin-efendiji Šehoviću Sikiriću, a koji sadrže značajne podatke o ovoj porodici...

Rukopis MS 382 Bošnjačkog instituta, naslovljen na prepisivača kao Divan Abdurrahman Sirrije Bošnjaka (*Hada diwanu qutb-i al-aqtab mawlama 'Abdurrahman Sirri al-Bosnawi al-madfun fi turbah ka'inah fi qaryati Oglavak fi qada'i Fojnica*), sadrži uglavnom poznate Sirrijine pjesme na turskom i bosanskom jeziku, zatim pjesme drugih, uglavnom tesavvufu orijentiranih bošnjačkih i osmanskih pjesnika...

Predstavljanje porodice Sikirića počet ćemo silsilom nakšibendijskog reda, onako kako su je zabilježili ovi oglavački šejhovi. I ta silsila je zabilježena u spomenutom rukopisu. Iz ove silsile saznajemo da je šejh Abdurrahman Sirri prvi u svojoj obitelji pristupio nakšibendijskom tarikatu, a i iz ostalih dokumenata ćemo vidjeti kojim su derviškim redovima pripadali njegovi preci. Da je Abdurrahman Sirri bio utemeljivač tekije na Oglavku, nakon što se već afirmirao

5 F. Nametak, *Porodica Sikirića u rukopisima Bošnjačkog instituta u Cirihu*, POF 47-48, 1997-1998, Orijentalni institut u Sarajevu.

6 Sada u Sarajevu u okviru Bošnjački institut - Fondacija Adil-beg Zulfikarpašić.

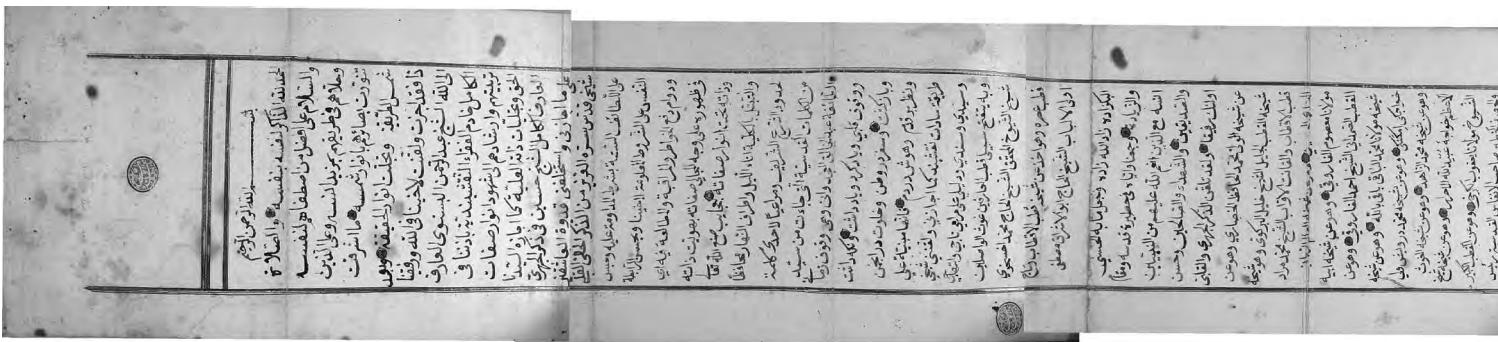
kao šejh, poznato je od ranije. Naime, nakon što je šejh Abdurrahman Sirri bio utemeljio derviški red nakšibendijski na Oglavku, Ali-paša Rizvanbegović mu je sagradio tekiju koja će ostati u svojoj funkciji do posljednjeg rata, kada je srušena od hrvatskih ekstremista 1993. godine. U silsili koju ovdje donosimo prati se kretanje ovog reda od njegova osnutka do Sirrijevih nasljednika u oglavačkoj tekiji spočetka 20. stoljeća. Kao što je to uobičajeno i u predstavljanju drugih redova i ovdje se ide od samog Poslanika Muhammeda (s.a.v.a.), jer svaki red svoje utemeljenje veže za Vjerovjesnika. Ta silsila ide ovim redom:

Božiji Poslanik, neka je spas i mir na njega
od njega,
Siddik Akbar
od njega,
Salman Farisi
od njega,
Dža'fer Saddik
od njega,
Kasim b. Muhammed b. Abu Bakr Siddik, neka je Allah njim zadovoljan
od njega,
Bajazid Bistami
od njega,
Abu'l-Hasan Harkani
od njega,
'Ali Farmidi
od njega,
Ja'kub b. Jusuf Hamadani
od njega,
Sajjidu't-Taifah 'Abdu'l-Halik 'Adžduvani
od njega,
Havadža Rif Kari
od njega,
Mahmud Indžir Fagnavi
od njega,
'Ali Ramitini, poznat kao Havadža 'Azizan
od njega,
Baba Simasi
od njega,
Amir Kalal
od njega,
Šah Muhammed Nakšibendi al-Buhari
od njega,
Ma'ruf Karhi
od njega,
'Abdullah Tašandi

od njega,
Muhammed Zahid
od njega,
Šejh Muhammed Derviš Vali
od njega,
Havadža Imekteki
od njega,
Muhammed Baki
od njega
Ahmed Faruki
od njega,
Muhammed Murad Buhari
od njega,
Halil Birgivi
od njega,
Hafiz Muhammed Hisari
od njega,
Gavsu'z-Zaman Husejin-baba Bosnavi
od njega,
Kutbu'l-Gavs imam Abdurrahman Sirri
od njega,
Kutbu'z-Zaman Šejh Abdullatif-efendi

od njega, njegov sin	od njega, njegov sin
Šejh Muhammed Behauddin,	Šejh Abdulmedžid
sluga Pejgamberov	Hilmi
od njega, njegov sin	
Abdulfettah Hamdi	
od njega, njegov brat	
Šejh Muhammed Halid	

Iz ove silsile proizilazi da je oglavački šejh Abdurrahman Sirri koji je živio u 18. i 19. stoljeću (1785-1847) dvanaesti u slijedu nakšibendijskih šejhova iz osnivača ovoga reda Šah Muhammeda Behauddina Nakšibenda, po kome je red i dobio ime, a koji je živio u 14. stoljeću (1318-1389). Ovaj red je nastao u Centralnoj Aziji, u gradu Buhari, odakle je i njegov osnivač Šah Muhammed Behauddin Nakšibend... Kod nas je bio priznat i prije šejha Sirrija, ali je on najpoznatiji predstavnik toga reda u Bosni i Hercegovini. Također se iz ove silsile može zaključiti da su trojica prethodnika šejha Muhammeda Behauddina Sikirića i to njegov otac Abdullatif-efendi i dva njegova brata šejh Abdulmedžid Hilmi i Abdulfettah Hamdi ovlastili Behauddina da vodi nakšibendijsku tekiju na Oglavku, a Abdulfettah Hamdi je ovlastio i drugog brata, šejha Muhammeda

Halida. Poslije ovoga mjesto šejha je pripalo prof. dr. Šaćiru Sikiriću (p. 1966, sin Muhammed-ef., a unuk šejh Šakira, sina i drugog nasljednika Sirri-babina), a onda njegovom bratu Hilmi Sikiriću (posljednji voditelj tekije na Oglavku smatrao je sebe *vekilom*, a ne šejhom). Posljednja dvojica nisu spomenuta u silsili koju je sastavio Behauddin Sikirić koji je i prepisivač ovog rukopisa.

Isti rukopis nudi i podatak da je i kod šejh Sirrije Bošnjaka Fojničanina stupi u tarikat Anadolac Mejli-baba (vidi napomenu 3). Na više mjesta u ovoj *medžmui* zabilježeno je da joj je sastavljač i prepisivač šejh Behauddin Sikirić koji koristi *mahlas Bahai*.

U istoj *medžmui*, u izboru pjesama koje je donio ovaj sastavljač u drugoj polovici rukopisa nalazi se jedna ilahija koja je naslovljena *Ilahi li-Hadrat-i Fadil Bosnavi džedd-i Hadrat-i Šejh Sirri* (Ilahija časnog Fadila Bošnjaka, djeda časnog šejha Sirrije). Ilahija je posvećena Muhammedu Behauddinu Nakšibendu. Na istoj strani je i ilahija šejha Hamdi-babe, brata sastavljača *medžmue* šejha Behauddina Sikirića. Dakle, u ovoj *medžmui* za-stupljeni su od Sikirića Fadil Bosnevi, šejh Sirri, šejh Behauddin i šejh Hamdi. Inače se ovaj Fadlullah (Fadil) Bosnevi, pojavljuje kao autor komentara *Ar-risallah fi ajati'l-Kursiji*, koju je napisao Muhammed-ef. Guzel Hisari (MS 265/6, L. 187b-190b).

Ova medžmua sadrži i tarih smrti šejha Abdullatif-ef. Sikirića, sina Sirrijinog, koji je spjevao u osam distiha šejh Hafiz Omer Paloš s pjesničkim *mahlasm* Utade. Tarih smrti izražen i stihom i napisan na kraju brojem je 1300 (1882) godina.

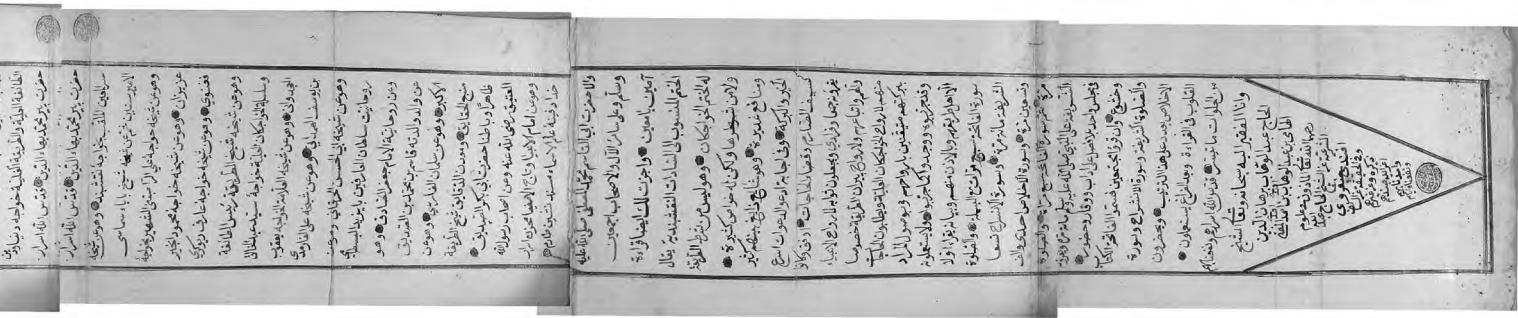
Na jednom slobodnom listu uz rukopis MS 364 nalazi se pismo u *mesnevi*-stihovima koje je spjevao Muhammed-ef. (ili Mehmed-ef) Balta-oglu (Sikirić). Iz Stihova ne možemo zaključiti radi li se o kadiji Muhammedu sinu Fadlullahu, fojničkom kadiji a ocu Sirrijinom. Ako je o njemu riječ, onda u istoj porodici imamo slijed autora stihova, da ne kažemo pretenciozno pjesnika, od Fadlullahu, djeda Sirrij-

nog do Behauddina unuka Sirrijinog. Ova *mesnevija* ima 25 *bajtova* i nema tesavvufski karakter kao što je većina drugih tvorevina nastalih u krugu ove porodice. Muhammed sa potpisuje kao Balta i u rukopisu 2069 u Orijentalnoj zbirci HAZU u Zagrebu i tu stoji da je sin Fadlullah, muftije iz Amasije. Iz ovoga proističe da je obitelj Sikirića porijeklom iz Amasije u Turskoj. Rukopis predstavlja pjesmu o Ibrahimu, sinu Muhammeda (s.a.v.a.), a napisao ju je na bosanskom jeziku Sulejman Tabaković 1278/1861. godine. Muhammed-efendi sin Fadlullah je potpisao i kao vlasnik rukopisa koji se ovdje vodi kao MS 267, a na kome stoji *Al-faqir al-muhtadž ila rahmeti rabbihī'l-kādir Kadi Muhammad ibn Fadlullah al-Mawlawi* (Siro-mah, potrebit milosti Gospodara Svemoćnog, kadija Muhammed sin Fadlullah Melevije).

Rukopis MS 267 zanimljiv nam je ovdje samo zbog činjenice da je bio u vlasništvu kadije Muhammeda sina Fadlullahovog i što ostavlja trag o ovoj dvojici predaka Sirrije Sikirića. Kako je i ovaj kodex u Bošnjačkom institutu dospio iz kolekcije Sikirića, nema sumnje da se radi o dvojici predaka šejha Sirrije. Ta zabilješka glasi: *Al-muhtadž ila rahmati rabbihī'l-kādir kadi Muhammad b. Fadlullah al-Mawlawi 'afa 'anhuma Allah* (Potrebiti milosti Gospodara Sve-moćnog, kadija Muhammed sin Fadlullah Melevije, neka im obojici oprosti Allah).

Iz ovog se zaključuje da je Fadlullah ili kako se u ovim rukopisima spominje još kao Fadil Bosnevi bio melevija.

Bilješka o vlasništvu na rukopisu koji se u Bošnjačkom institutu vodi pod brojem MS 364 proširuje saznanja o ovoj obitelji pa tako saznajemo čak i ime Fadlullahovog oca. Ta bilješka glasi: *Summa istashabihu al-fakir Abu Muhammad Bahā'uddin b. aš-Šājh 'Abdullatif-efendi baba b. aš-Šājh 'Abdurrahman Sirri baba aš-šahiran bi karamati'l-kasirati al-fahirati b. aš-Šājh Muhammad al-kadi b. Šajh Fadlullah b. Šajh Abdullah Razi kaddasa asrarahum, al-māmur bi mar-*

Šejh Sirri-babina hilafetnama

kazi vilajati Bosna va'l-mu'allim bi-maktabi nuvvab va maktabi 'askari. 'Afa 'anhu. 1329. (Zatim je bila u posjedu siromaha Abu Muhammeda Behauddina, sina Šejha Abdullatifa-ef. babe, sina Šejha Abdurrahmana Sirri babe koji su poznati po svojim brojnim vidljivim kerametima. /Ovaj je Sirri baba/ sin Šejha Muhammeda, kadije koji je sin Fadlullahha, sina Abdullahe Razije – neka im Allah svim posveti njihove tajne! / Behauddin/ je službenik u Bosanskom vilajetu, nastavnik u *Mekteb-i nuvabu* (Šerijatskoj školi) i vojnoj školi. Neka mu Allah oprosti! Godine 1329 (1911)."

Cijeli ovaj odjeljak iz naveli smo u cilju potkrijepe zaključka da je prezime šejh Sirrijinog djeda Fadlullahha bilo *Balta*, a oca Muhammeda *Balta-oglu* (ili *Balta-zade*), kao što nema sumnje da je šejh Sirri-baba bio iznimno vrijedan čovjek, te da mu nije bilo ni *ispod časti* niti mrsko osobno zasukati rukave i krčiti šumu, ali ta narodna predaja i legenda u vezi s njom, nažalost, nemaju nikakve veze sa kasnijim prezimenom *Sikirić* ove znamenite porodice. Prije će biti da se i u ovom slučaju, kao i u tolikim slučajevima radi o još jednoj posljedici austrougarske okupacije Bosne i Hercegovine za Bošnjake.

Naime, okupacijom od strane Austrougarske 1878. godine, Bosna i Hercegovine i Bošnjaci, nakon četiri i po stoljeća neprekinutog života u islamskom kulturno-civilizacijskom i duhovno-političkom ozračju Osmanskog sultanata doživljavaju veliki kulturološki, civilizacijski i politički preokret, kako u smislu reorganizacije vjerskog života tako i u određenim aspektima svakodnevnog života. Nastojeći što je moguće prije uspostaviti novu vlast u zemlji, a pri tome izbjegći konflikte, osobito s muslimanskim stanovništvom, najavljujući slobodu cijelokupnom stanovništvu, garanciju imovine i ravnopravnost svih pred zakonom. Tako, još u tijeku okupacije general Filipović 27. juli 1878. godine, izdaje proklamaciju u kojoj se kaže da 'car i kralj zapovijeda da svi sinovi Bosne i Hercegovine uživaju jednako pravo po zakonima obećava potpunu slobodu ličnosti, vjere i imanja', a po članu 2. konvencije od 21. juna

1879. bosanskohercegovackim muslimanima jamči se potpuna sloboda vjere, 'naročito punu slobodu u saobraćaju s njihovim vjerskim poglavarima u Carigradu, da će se strogo kazniti svaki napad na čast, običaje, osobnu sigurnost i vlasništvo muslimana, da će i dalje u javnim molitvama ostati sultanovo ime i da će se na minaretima izvještavati osmanske zastave.' Već u oktobru 1882. godine uspostavlja se autonomna Islamska zajednica sa zasebnom strukturon i hijerarhijom, sa Reisu'l-ulemom na čelu, a upravu vakufa stavљa pod strogi državni nadzor...

Nakon što je u otporu koji je organizirala ulema, bila dokrajčena i uništena muslimanska državna, politička, vojna, upravna, policijska i intelektualna elita, Bošnjaci se povlače u sebe, u početku potpuno bojkotiraju javni, politički i državni život i što je najtragičnije, za one koji ostaju u Bosni, prestaju upisivati i slati djecu u škole. Tako Bošnjaci, do tada najpismeniji narod u Evropi, čiji su mnogi pripadnici uz bosanski poznivali turski, arapski i perzijski jezik, preko noći postaju nepismen narod. Samo zbog takvih iracionalnih, na emocijama zasnovanih i ishitrenih reakcija moglo dogoditi da 1910. godine u cijeloj Bosni i Hercegovini bude svega deset Bošnjaka sa fakultetskom diplomom, ako se ne računa ulema školovana u Istanbulu. Jedini oblik neke organizirane kulturno-političke, iako potpuno negativne i samorušilačke reakcije na nove prilike bio je neprekidni proces iseljavanja Bošnjaka u Sandžak, Makedoniju i Tursku. To iseljavanje, kako pokazuju četiri austrougarska popisa stanovništva u Bosni vodilo je ne samo stalnome smanjivanju bošnjačkog stanovništva u ukupnoj demografskoj i etničkoj strukturi, nego je imalo i neke druge posljedice. Prvi službeni popis stanovništva izvršen je gotovo odmah nakon okupacije, 1879. godine, a zatim periodično nakon 6, 10 i 15 godina, odnosno 1885., 1895. i 1910. godine.

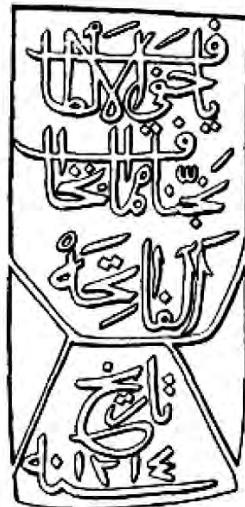
U najkraćem, u ovim popisima Bošnjaci su dobili prezimena odnosno porodična imena koja su se završavala na –ić, a koja su u najvećem broju slučajeva bila rezultat onoga što su popisivači čuli, mahom imena očeva, zanimanja i loše prijevode značenja onoga što bi uspjeli razumjeti.

Tekije u Vukeljićima-Živčićima, Fojnici i Oglavku rasadnici druge etape razvoja sufizma u Bosni i Hercegovini

Tekija u Vukeljićima

Tekija u Vukeljićima, osnovana 1780. godine, velika je dvospratna građevina u pravougaonog tlocrta, nekoć pokrivena čeremidom, a danas crijevom. Cijeli donji sprat je jednostavna duga sobe koja služi za objedovanje za vrijeme mjeseca ramazana i proslave bajrama, te rođenja Allahovog Poslanika Muhammeda (s.a.v.a.). Na gornjem spratu nalazi se *semahana*, mali *mahfil* i *mejdan odaja*. Premda ne postoje nikakvi pisani podaci o izgledu tekije koju je svojevremeno podigao šejh Husejin-baba, pretpostaviti je da je bila znakovito manja i skromnije građevina.

Jednako nisu poznati ni razlozi zbog kojih se šejh Husejin-baba iz Fojnice, koja ni danas a kamoli tada nije bila prometno mjesto, povukao u planinu, gotovo dva sata hoda od urbavog središta, ali se zna da je od samog početka djelovanja tekija u Vukeljićima imala značajnu ulogu u daljem razvoju *nakšibendizma* i utjecajima koje je ovaj red imao u Bosni i Hercegovini. Usljed velikog ugleda šejha Husejina, ni potpora bosanskih valija nije izostajala. Kako tekija nije imala svog vakufa, šejh Husejin je primao plaću iz *vilajetske* blagajne. Nakon preseljenja šejh Husejin-babe položaj šejha u tekiji zauzeo je šejh Mejli-baba, murid šejha Sirije.

Natpis na nišanu šejh Husejin-babe Zukića⁷

On (Bog) je Vječni Tvorac.
Umrlj, potrebit Allahove milosti,
šejh nakšibendija Husejin.

O (Bože) koji si utočište svih tajni,
spasi nas onoga čega se plašimo.
Fatiha. 1214/1799/80

Kronogram povodom preseljenja Šejh Husejin-babe Tavila Zukića, Bošnjaka⁸ (šejh derviš Abdušekur Šakir, sin šejha Sirije)

Šejh Husein je vladar carstva tajanstvenosti (*ilm-i ledun*), vojnik Božje dobrote i tvrđava misticizma, šejh Husein.

On je odraz svjetla Božjega i odabranio zrno bisera,
poznavalac Božjih tajni i ujedno riznica, šejh Husein.
Predvodnik nakšibendija, šejh Husein.

Na vratima sreće (Istanbulu) u tekiji Mula Murata,
drugog pira nakšibendija,
bijaše odabrani sluga, šejh Husein.

U kojoj tekiji bijaše tada šejh Hisari Hadžegan
šejh Muhamed, koji odgajaše šejha Huseina.
Visoka ličnost u pročelju skupine odabranih
bogougodnika,

ličnost čista roda i poroda, šejh Husein
Bosnevi (Bošnjak).

Carigrad, Kon'ju, Bagdad, Buharu, Semerkand posjetivši
bio je četrdeset godina svjetski putnik, šejh Husein.

⁷ Mujezinović, M. *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, tom II, str. 493-494. Ovaj natpis isklesan je sa dvije strane dosta jednostavnog nišana sa nakšibendijskim turbanom. Pismo, obični krupni *nesh*.

⁸ Mujezinović, M. *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, tom II, str. 494-495. U turbetu šejh Husejin-babe i danas se čuva levha sa tekstom ispisanim na papiru, nalijepljenom na dasku, a koji je spjevalo šejh derviš Abdušekur Šakir, sin šejha Sirije.

U rodnom kraju počeo je kao pročelnik i otvorio vrata (tekiju),
a bijaše odabrani dragulj Pir, šejh Husein.
Sa izvora njegove dobrote dobio je sa Kevsera napitak
šejh Sirija,
poput Hidra našao je izvor života pročelnik, šejh Husein.
Svom duhovnom djedu dodi reče Šakiru
potpuni kronogram preseljenja šejha Huseina je
u riječima,
džamiun mugni.
(1214/1799/1800)

Sročio i pisao fakir (siromah) derviš Abdušekur Šakir, sin šeha Abdurahmana Sirije, Nakšibendiye, Bosneviye (Bošnjaka), godine 1294 (1877).

Kronogram povodom preseljenja Šejh Husejin-babe Tavila Zukića, Bošnjaka (sarajevski muftija Muhamed Šakir-efendija Muidović)⁹

تاریخ

کشور علم لدن خاقان (!) شیخ حسین^۹
جند نپلکت هم مهاری (!) معنوید رشیخ حسین
مطلع نور تجلی معدن درستم
نقد اسرار خد اگنجینه سید رشیخ حسین
مسند آرای و رائت منبع اسرار حق
تحت افظاب ولاست تاحداری شیخ حسین
زبده ارباب دل را اصیانه کمکین
پیشوی نقشیان سالار جیشد رشیخ حسین
در سعادت ملا مزاد پیر ثای نقشبند
خانقاہ مرگزیده خاد مید رشیخ حسین
پوست شین و ما هنابان المصاری خواهکان
شیخ محمد حافظت پروردہ سید رشیخ حسین
شان والا صدر اعلام بزم خاص اولیا
ذات پاک اصل و نسل بو سوید رشیخ حسین
آستانه قونیه بغداد و بخارا سمر قند
مهردشی چل سال ستیاح اولدی عالم شیخ حسین

مولدیندہ پوست ارشاد فتح باب تربیت
ایلدی برجوهر نرزانہ پروردش شیخ حسین
چشمہ فیضندن ایمددی شیخ سری کوثری
حضردش بولدی حباق (!) مرشدید رشیخ حسین
معنوی جدینه چون حق شاکرا دیدی بنا
جامع معنی تمام تاریخ رحلت شیخ حسین

۱۲۱۲

Prijevod:

Car zemlje mistične nauke, Šejh Husejn,
nevidljiva tvrđava vojske Božje dobrote, Šejh Husejn.
Izvor božanskog svjetla, majdan najvređnijeg bisera,
riznica blaga Božanskih tajni, Šejh Husejn.
Ukras prijestola naslijedstva, vrelo Božanskih tajni,
okrunjena glava prijestola careva velajeta, Šejh Husejn.
Krem sufija prečistih i savršenih,
prvak, vođa nakšibendiya, vojskovođa Šejh Husejn.
U hanikahu mulla Murada u Istanbulu,
drugog pira nakšibendiya,
bio je poslužitelj tog odabranog hanikaha, Šejh Husejn.
Pobožni, svjetlo mjeseca u gradu učenjaka
Hafiz Muhameda, Odgojenik šejha Šejh-Husejn.
Ugledni, pročelnik u odabranoj družini bogougodnika,
Bošnjak po porijklu i rodu, Šejh Husejn.
Konju, Bagdad, Buharu, Samarkand,
poput sunca, četrdeset godina obilazio je učenjak,
Šejh Husejn.
U rodnom mjestu je upućivao i odgajao

rukopisnoj zbirci Orijentalnog instituta u Sarajevu,akoja je 1966. godine otkupljena od Ašide Sikirić iz Sarajeva, poslije preseljenja njenog muža šeha dr. Šaćira Sikirića, profesora arapskog i perzijskog jezika na Katedri za orijentalne jezike Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Iz raznovrsnog sadržaja ove bilježnice, gdje su najviše zastupljene pjesme raznih autora sufiskske sadržine dade se zaključiti da se radi o bilježnici koja je nastala u učenoj derviškoj porodici Sikirića na Oglavku kod Kiseljaka. Ne zna se ko je sakupljač ove bilježnice, ali nema sumnje da je to neko od bližih potomaka poznatog šehja nakšibendijske tekije na Oglavku, šehja Abdurrahmana Sirri (u narodu prozvan i poznat kao Šejh Sikira)... Muhamed Šakir-efendija Muidović iz Sarajeva, sarajevski muftija u periodu od 1826-1855. godine, s malim prekidima. Bio je i pjesnik, naročito vrstan u pjevanju kronograma. Kao pripadnik nakšibendijskog derviškog tarikata ispjеваво je više kronograma povodom smrti znamenitijih ljudi svoga vremena, također pripadnika nakšibendijskog derviškog reda. U gore spomenutoj međmužu i zabilježeno je nekoliko Muidovićevih kronograma koje ćemo ovdje donijeti u originalu i prijevodu ... jer nam oni predstavljaju Muidovića kao pjesnika, a uz to govore nam i o ljudima koje je Muidović kao učen čovjek cijenio, što znači da su svakako nešto značili u naučnom i kulturnom životu toga doba.

9 Salih Trako, *Kronogrami sarajevskog muftije Muhamed Šakir efendije Muidovića*, Anal Gazi Husrev-begove biblioteke, I, Sarajevo, 1972. Iskoristit ćemo priliku i navesti nekoliko kronograma koje je u 19. stoljeću ispjеваво poznati sarajevski muftija Muhamed Šakir-efendija Muidović (p. 1859.), povodom smrti znamenitijih ličnosti svoga vremena. Kronogrami su zapisani u jednoj medžmui koja se čuva u

jednu razumnu i bistru prirodu u ulozi pira, Šejh Husejn.

Iz njegova obilnog vrela pio je Šejh Sirri »Kevser«, i potput Hidra postigao je život muršida, Šejh Husejn. Kada njegovom duhovnom djedu reče Bog: »Dodi!« Šakir sastavi potpuni »tarih« odlaska Šejh Husejna.

Godina 1214.¹⁰

Šejh Muhamed Mejli-baba rođen je u zapadnoj Anadoliji, a kasnije je, tragajući za savršenim šejhom, dospio na Balkan. U Beogradu su mu preporučili šejha Siriju, pročelnika tekije na Oglavku. I kako legenda i sačuvana porodična tradicija kažu, Mejli-baba je, poslije šesnaest godina služenja i usavršavanja kod šejha Sirije na Oglavku, otišao u Vukeljiće kao šejh dotične tekije i tu umro u dubokoj starosti 1853/54. godine.

Na brežuljku iznad tekije nalaze se tri turbeta, male kocasto strukturirane građevine sa kupastim krovovima od drvene građe i bijelim zidovima, na kojima je napisano po jedno veliko *Hu*, što ih razlikuje od okolnih građevina. U najvećem od ovih turbeta nalazi se mezar šejh Husejin-babe, u drugom mezar Mejli-babe i u trećem šejh Hasan-babe i dvojice njegovih sinova Abdulatifa i Musa Kazima, te nekih od njihovih potomaka. Okolo turbeta su mezari derviša koji su željeli biti ukopani u blizini svojih šejhova, ali i seljana.

Kao i njegov prethodnik, šejh Mejli-baba je slovio kao pobožan i učen šejh, kome bosanski valija Vedžihi Mehmed-paša, svojom bujuruldijom od 5. džumade'l-ula, 1255./17. jula 1839. godine određuje plaću iz taksita u iznosu od 300 groša godišnje, ukazujući mu poštovanje i smatrajući ga zaslužnim za oživljavanje šejh Husejin-babine tekije. Istu pomoć potvrdio je i sljedeći valija Bosne Mehmed Husrev-paša bujuruldijom od 23. ramazana 1256/1840. godine. Nakon Mejli-babinog preseljenja vođstvo tekije ostaje u porodici Mejli-babe, ili Hadžimejlića, kako se sada nazivaju. Tako je na položaju šejha u tekiji u Vukeljićima Mejli-babu naslijedio njegov sin šejh Hasan-baba (p. 1898/1899). Poslije šejh Hasan-babe, položaj pročelnika tekije zauzeo je njegov bratić, šejh Muhamed, a zatim Muhamedov sin, šejh Abdulatif-efendija, i konačno Abdulatifov sin, šejh Behaudin-efendija, odnosno:

šejh Husejin-baba Bošnjak
od njega
šejh Muhammed Mejli-baba

od njega

šejh Hasan-baba Mejli-zade

od njega

šejh Muhamed Hadžimejlić

od njega

šejh Abdulatif-efendija Hadžimejlić

od njega

šejh Behaudin-efendija Hadžimejlić

Tekija u Fojnici

Starija tarikatska tradicija u Fojnici vezana je za fojničku *musafirhanu* u Atik-mahali. Po tome što je podignuta u prvom urbanom nukleusu, u Atik-mahali, po svojoj namjeni kao i arhitekturi, vjerovatno je nastala kada i džamija, a svakako u drugoj polovini 16. stoljeća. U toj *musafirhani* nastala su i do danas sačuvana dva rukopisna primjera Kur'ana iz 1615. i 1648. godine, što je izvjestan pokazatelj da je tu bio svojevrsno kulturno središte Fojnice. Jedan od ovih primjeraka, onaj iz 1648. godine, još je u Fojnici, dok se drugi poslije Drugog svjetskog rata našao u Dubrovniku.

Zasebna tekijska zgrada nastala je tek po izgradnji Čaršijske džamije, u drugoj polovini 17. stoljeća, vjerovatno na poticaj osnivača džamije, kadije, Šaban Ahmed-efendije, tačnije oko 1670. godine, iako tačan datum nije poznat. Prvi poznat čovjek čije se ime vezuje fojničku tekiju je Husejin-baba Zukić, koji je nakon školovanja došao opet u svoj kraj i počeo službu prvo u medresi, a zatim i u tekiji. Polovinom 19. stoljeća, djelovanje tekije u Fojnici oživljava i Arif-efendija Kurd, koji u Bosnu dolazi iz Carigrada i postaje muderis fojničke medrese. Tekijska zgrada u Fojnici se do požara 1945. godine nalazila na zapadnoj strani mezarja Čaršijske džamije. I danas jedna ulica, nosi naziv *Šehov sokak*, te se prepostavlja da su u toj ulici živjeli šejh Sirri-baba, ili njegov otac kadija Mehmed Balta-zade.

Šejhovi i pročelnici tekije u Fojnici, te predstavnici tarikat-i nakšibendijje u ovom gradu, sve do 1950. godine bili su: šejh Nešatija-efendija Huzbašić, zatim Mustafa-efendija Varešlija, i na kraju šejh Džemil-efendija Numanagić. Njega je naslijedio šejh Halid Salihagić. Vrijedno je spomenuti da su Nešatija-efendija Huzbašić i Mustafa-efendija Varešlija šejhovske idžazezname primili od šejha Skender-pašine tekije u Sarajevu Arif Sidki-babe.

¹⁰ Brojčana vrijednost riječi *gami'i mugni* iz kronostiha iznosi 1214 (hidžretske godine), što znači da je šejh Husejn preselio 1799. godine po miladi Isa'a (a.s.).

Sirri-babina tekija na Oglavku¹¹

Tekija na Oglavku je manja pravougaona zgrada sa niskim drvenim krovom. Od vrata na sjevernoj strani vodi hodnik prvo ka semahani - maloj dekorisanoj prostoriji i do nje međan odaji, gdje se derviši skupljaju i zadržavaju prije i poslije zikra. Visoko ognjište tradicionalnog turskog tipa postavljeno je u jednom zidu, a niski divan ide duž drugih zidova. Tu se nalazi i mala čelija zvana *halvetgah*, gdje se derviš može povući u četrdesetodnevnom periodu meditacije i pokajanja. U čeliji se nalazi željezni predmet obliko-

van tako da derviš može da nasloni glavu da bi izbjegao san. Sada se *halvetgah* ne upotrebljava, nego služi kao drvarnica.

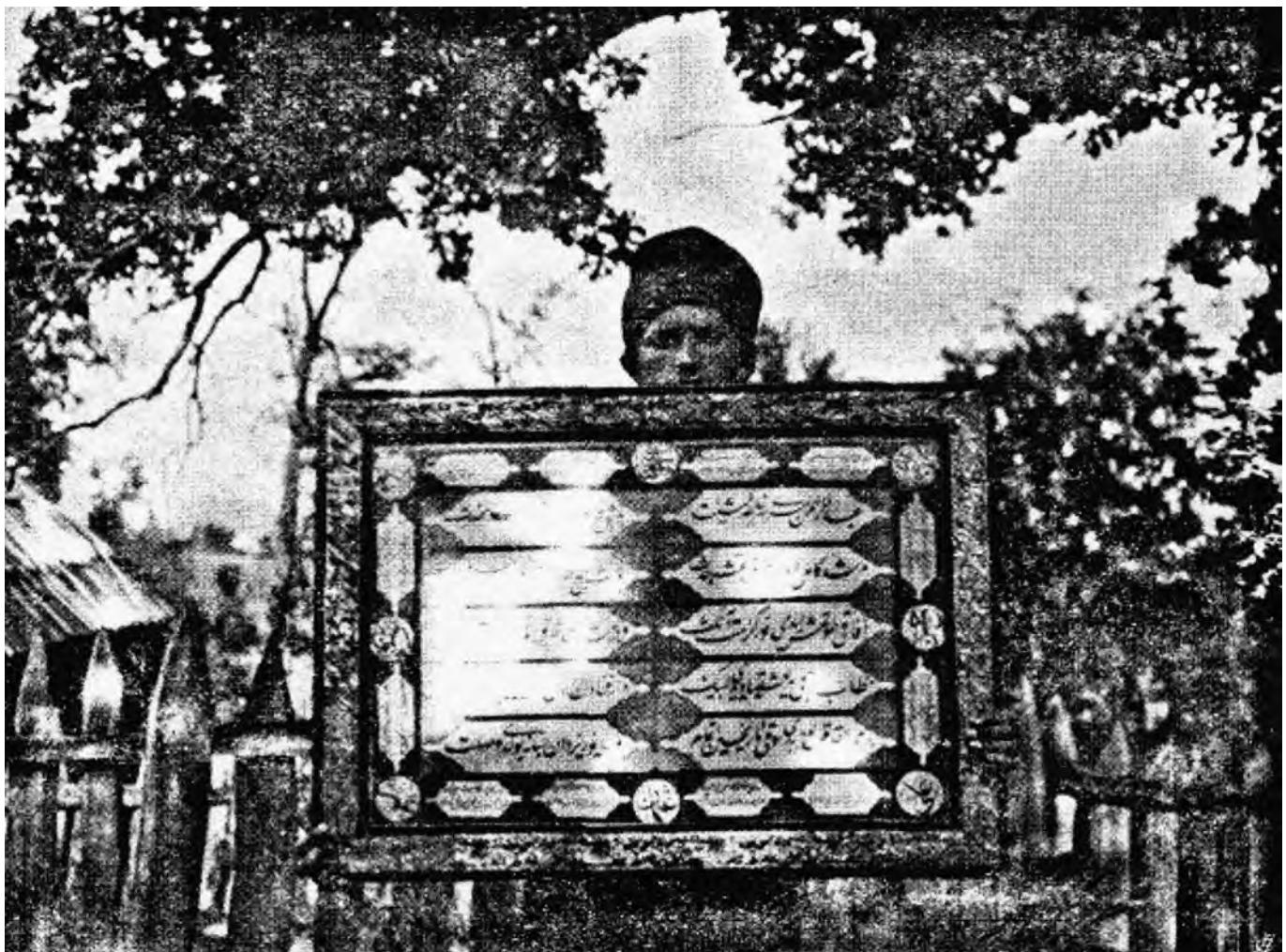
Oglavak je selo desetak kilometara nizvodno od Fojnice, na terasi podno planine Zahor (u nekim izvorima Šćit, a u nekim opet Zec), koje se prema nekim navodima formiralo oko tekije koja je stalno bila otvorena za putnike i namjerne, a posebno za sirotinju, kojoj je nesobično ukazivao gostoprimstvo i koju je bezgranično pomagao. Zbog okolnosti poslije osnivanja tekije na Oglavku, preseljenja šejh Husejin-babe Zukića, kao i zbog vlastite umještosti u postavljanju prema ljudima i događajima, Sirri-babina tekija postaje ubrzo značajan centar koji posjećuju svi znamenitiji Bošnjaci. Šejh Sirri-babin ugled i utjecaj bili su toliki da je svaki novi namjesnik Bosne smatrao svojom dužnosću posjetiti velikog svetitelja. Poznato je da su u tekiju na Oglavku da izraze svoje poštovanje šejhu Siriji i njegovim nasljednicima dolazili među ostalim bosanske *valije* Mehmed Vedžihi-paša, Morali Namik-paša, Mehmed Kamil-paša, upravitelj Hercegovine Galib Ali-paša Stočević, i drugi prvaci onog vremena, poput vođe pokreta za samostalnost i samoupravu Bosne i Hercegovine i prvi od naroda izabrani bosanski vezir Husejin-kapetan Gradaščević, na čijoj je strani bio i koga je, kao noradnog borca, podržavao šejh Sirija, ali i brojni učeni ljudi toga doba poput sarajevskog muftije Muhameda Šakir-efendije Muidovića (p. 1859), mostarskog muftije Mustafe-efendije Sarajlića (p. 1847.). Posjete tekiji i turbetima na Oglavku nisu prestale ni poslije Siri-babiniog preseljenja, a historija posebno bilježi posjetu čuvenog Omer-paše Latasa.

Pošto njegovi prihodi nisu bili dovoljni za održavanje tekije, obratio se tadašnjem namjesniku Selim-paši za pomoć, koji mu bujuruldijom iz 1239/1824, zbog njegove naročite pobožnosti i pjesničke umjetnosti, iz prihoda (*taksita*) fojničke *nahije* odobrava pomoć od 100 groša godišnje za održavanje tekije i njene musafirhane. Godine 1251/1835. šejh Sirri, *Pobožni* je, na osnovu sultanskog *fermana*, sultana Mahmuda II (1808-1839.), oslobođen od svih vrsta poreza i davanja. Poslije toga, 1838. godine travnički vezir Mehmed Vedžihi-paša (bosanski namjesnik, 1835-1840), na Oglavku gradi svoj konak, koji je postojao sve do 1914. godine, kada je iz temelja obnovljen, a drugi je mnogo veći i ljepši, 1845 ili 1846. godine sagradio bosanski namjesnik Morali Kamil Mehmed-paša, za koje se pretpostavlja da su bili Siir-babini *muridi*. Kasnije su oba konaka služila za *musafirhane*.

11 SHEICH SEJFUDIN EF. KEMURA UND DR VLADIMIR ČOROVIĆ, ZÜR KÜNDE DER BALKANHALBINSEL II. QUELLEN UND FORSCHÜNGEN; HERAUSGEGBEN VON DR CARL PATSCH - LEITER DAS BOSN.-HERC. INSTITUTS FÜK BALKANFOESCHÜNG IN SARAJEVO, HEFT 2 SEBBOKROATISCHE DICHTÜNGEN BOSNISCHIR MOSLIMS AUS DEM XVII., XVIII. UND XIX. JAHRHUNDERT MIT 6 ABBILDUNGEN IM TEXT, SARAJEVO, 1912; IM SELBSTVERLAGE DES B.-H. INSTITUTS FÜR BALKANFOSOHUNG BOSN.-HERC. LANDESDEUCKEKEI ALLE RECHTE, EIN (CHLIESZLICH DES ÜBESESETZÜNG) KECHTES, VORBEHALTEN

Građevina šejha Sirije tekija Oglavak je i danas, kako se može vidjeti iz bilješki dr. C. Patsch (od 31. Avgusta 1911), najpoznatiji muslimanski *samostan* u Bosni i naočita građevina, ništa manja od *samostana*, smještena u sredini nepreglednog porodičnog imanja koji se sastoji od polja, šume i gaja, u dolini Fojnice, na strmoj, brežuljkastoj visoravni. Nikakva gospodska građevina nego, kao i katolički samostan Maria Stern u Banjoj Luci, kompleks stambenih i gospodarskih zgrada, koji cijelokupan s potomcima (uglavnom *redovnici*) pripada šejhu Siriji. U središtu je tekija, prizemna kuća sa prostorijom za molitve ukrašena tepihom, u kojoj se inače svakog četvrtka i nedjelje skupljaju budući derviši koji rade u susjednim mjestima, te velikom prostorijom za goste i kuhinjom. Nasuprot tekiji, s druge strane puta, ispod starog, granatog hrasta se nalazi gore pomenuto turbe, kvadratna, kamena građevina sa strmim krovom od šindre, koji se sastoji od jedne jedine prostorije, osvijetljene sa četiri rešetkasta prozora, kupolasta i ukrašena levhamama, i sa dva, na plafonima oslikana spomena i svjetiljkama, u kojoj se nalaze dva duga, zeleno presvućena i mahramama pokrivena drvena kovčega šejha Sirije i njegovog sina i nasljednika šejha Abdu'l-Latifa koji je umro 1300/1883.

Titula šejha je nasljedna u familiji. Nadležni Odbor tekije određuje još za života nasljednika. Tako je treći šejh, Šakir (do 1305/1887/88) bio brat drugog, a sadašnji četvrti, šejh Halim, sin drugog. Ovaj naočiti, stariji čovjek u nošnji i vlastelin rukovodi tekijom na Oglavku. U tekiji vlada red i čistoća, rade se popravke, dovod vode je u izgradnji. On mora biti i dobar koordinator jer je tekija dužna svakom ko navrati, besplatno pružiti krov i ugošćavanje bez obzira na vjeru i dužinu boravka. Posjetili su je i još uvijek posjećuju mnogi, čak iz Male Azije, Sirije i Arabije, jer je šejh Sirija bio poznat u cijelom muslimanskom svijetu. Naročito velika posjeta je u vrijeme Mevluda, rođendana Poslanika Muhammeda (s.a.v.a.). Ipak, ima i posjetilaca koji ništa ne traže. U prošlosti su dolazili veziri sa dugim, natovarenim karavanama, a ni danas ne manjka priloga: i manje imućni donose kafu, šećer, duhan i sl. Od gradske Uprave tekija dobija 100 K mjesečno i kao u vrijeme Osmanskog carstva, oslobođena je svih vrsta poreza. Nekih pola kilometra istočno od Oglavka, u breziku, na Pločniku, nalazi se turbe šejh Husejin-babe iz Horosana, Perzija, koji je tu poginuo za vrijeme turskog osvajanja Bosne. Ono je bilo povod osnivanju tekije na Oglavku od strane šejha Sirije.

Kronogram o gradnji konaka Morali Kamil Mehmed-paše na Oglavku
(kaligrafija kronogram: Abdul Kerim Suhdi-efendija Bešlukefendić iz Sarajeva)

Kronogram o gradnji konaka Morali Kamil Mehmed-paše na Oglavku¹²

Ne treba brinuti kad bi ovog časa iščezlo blistavo sunce,
jer je zemljni dovoljan carski namjesnik,
baklja svjetla pravednosti.
Ako pitaš ko je ta ličnost koja je oličenje
pravde i pravičnosti,
on je stjecište lijepih osobina i izvor darežljivosti.

Imenjak je ponosa svijeta (Muhammeda)
Muhammed Kamil raspoložena srca.

On je svjetla zraka kuće pobožnosti savršenog vođe,
šejha Sirije, čija tekija je mjesto dubokih tajni.
Njegova čista ljubav upućuje na dobra djela.
Oči svemira nisu u mogućnosti da vide njemu slična.
Odraz njegove časne ličnosti je njegovo kao
ogledalo čisto srce.

Njegovom uviđavnom oku ne ostaju
skrivene ljudske tajne.

Kada se zatalasaše kapljice mora njegove darežljivosti,
sazida se svjetli *dergah* molitve (spominjanja Boga).
Njegova iskrenost i odanost jasan su učenima,
a suze radosnice teku iz očiju zanesenih,
odanih i zaljubljenih.

Šakire, iz dva kraka tvoga pera izide potpun kronogram:
Mušir Kamil Muhammed-paša sagradio je dvorac.
(1262/1846)

¹² Mujezinović, M. *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, tom II, str. 486-487. *Kronogram o gradnji konaka Morali Mehmed Kamil-paše na Oglavku*. Ovaj kronogram ispisani je lijepim talik pismom na debljem papiru, veličine 83x55 cm, najjepljenom na dasku sa ramom. Prvobitno je kronogram stajao nad ulazom u glavnu prostoriju konaka. Konak Morali Mehmed Kamil-paše porušen je poslije Drugog svjetskog rata, a levha sa natpisom danas se čuva u tekiji. U ovom kronogramu godina gradnje konaka nije označena brojkama, ali preračunom brojne vrijednosti slova posljednjeg polustiha, dobiva se hidžretska 1262. godina. (preneseno iz, dr. Šaćir Sikirić, Tekija na Oglavku, *Kalendar Gajret za 1941. Sarajevo, 1940*, str. 46-47).

Kronogram povodom preseljenja šejh Abdurrahmana Sirri Sikirića¹³ (Muhamed Šakir-efendija Muidović)

*“Abdurrahman Sirri, ser halkei meşihat,
Piş kudumi takva mahbubi sirri hazret.
Murşidi kamil idi tariki nakşibendink,
Hoş ike nazar itmiş Dženabi Rabbi izzet.
Afak dutmiş idi nuri keramet anek.
Vir meşdi şark ve garbe džud veseħħaji šuhret.
Hitab irdžii je aškile didi lebbejk,
Dari fenadan ol zat bekaje kildi rihlet.
Biri čikdikte zuhdi oku tarihin etmam:
Ruhile nuri jezdan džinane buldi vuslet.“*

“Abdurrahman Sirri, pročelnik skupine šejhova,
Prvak je pobožnih i ljubimac tajne.
Bijaše savršeni učitelj nakšibendijskog reda,
Na kojeg je svoj ugodni pogled upravio
Uzvišeni Stvoritelj.
Svetlo njegove nadnaravne vrijednosti
obuhvatilo je svijet.
Njegova darežljivost je poznata na istoku i zapadu.
Božnjem pozivu “Vrati se” odazvao se s ljubavi,
Pa iz prolazne odseli u vječnu kuću ta ličnost.
Oduzimajući jedan, Zuhdijina strelica pokaza
potpuni kronogram:
Njegova duša prispjela je u svjetlo božnjeg raja.“
(1263/1847)

Povodom smrti šejh Sirrije, u ovoj *medžmui* zabilježena su druga dva kronograma ispjevana povodom tog događaja. Prvi kronogram je na turskom a potječe iz pera pjesnika sa pseudonimom Riza’i o kome nemamo podataka. Drugi je ispjevan na perzijskom jeziku od anonimnog pjesnika. Premda ovi kronogrami ne potječu od muftije Muidovića, mi ćemo ih ovdje donijeti, jer bilježe smrt popularnog Šejh-Sirrije.

Kronogram povodom preseljenja šejh Sirije (Riza’i)

تاریخ ارکلام رضائی

مرشد کامل حفیقت شیخ سری رکن دین
نقشبندی در طریقت حبیل رشیع متبین
ایلیوب هم انقدر ارجمند و ادخلی
رحلت ابدوب اول مقامه خدمه در حرم عین
پرکالات دکرامت عالمہ شستی اولوب
نام نیکی هم سخاوت اولدی شابع هذواچین
اولیاء اللہ لر او زره خوف بوقدر حزن بوق
با آنی فیل میستر انترک شفاعتین
دم بدم ذکر ابدور ایدی قلب (! آنلہ اللہی
صوییا گر شد! ابدوسن سور سخان) اولدھنین
ار محالله رضائی سوبلدی تاریخ تام
اولدی مردان یاسین خلدی مخدون عاشقین

Prijevod:

Pravi *murşid* istinske spoznaje, šejh Sirri, stup vjere,

tarikat mu je nakšibendijski, a uže mu je čvrsti *şeriat*.

Odazva se (pozivu): “Vrati se i uđi (u raj)!”

otputova na ono mjesto gdje služe rajske ljepotice.

Savršenstva i *keramet* (njegov) čuli su se

na sve strane svijeta,

dobri glas o njemu i njegovoj derežljivosti

doprije do Indije i Kine.

Za bogougodnike nema straha niti žalosti.

Bože, omogući nam njihov zagovor (*şefaat*)!

Iz časa u čas njegovo je srce spominjalo Allaha.

O sufi (dervišu), ako sumnjaš u to, onda pitaj onog nerazdvojnog druga. O njegovu preseljenju

Riza’i izreče potpuni tarih:

Umrije onaj vrli sljedbenik Muhamedov,

a ostaše tužni ašici (derviši).

13 Kronogram je isписан lijepim nesh-talik pismom na papiru, veličine 90x65cm, nalijepljenom na dasku sa ramom. Kronogram se čuva u turbetu Šejha Sirrije.

**Drugi kronogram o preseljenju šejh Sirije
(neka mu Uzvišeni posveti njegovu tajnu!)**

تَابِعَ دُفَّاتِ رَأْحَمَتِ شَيْخِ سَرَّى نَدْسِ اللَّهِ تَعَالَى سَرَّهُ

نَفْلَبَ آفَاقِ جَهَانِ مَرْدَانِ سَاهِ مَعْنَوِي
نَقْشِبَدِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ شَيْخِ سَرَّى سَنْوِي
ذَاتِ بَالِكِ سَابِيَّةِ حَقِّ تَاجِ مَرْفَقِ اولِيَا
مَوْضِئِي اسْرَارِ حَقِّ مَاسِدِ صَاحِبِ مَثْنَوِي
بُودْرَكُوْهُ حَقِيقَتِ طَائِرِ عَنْقَازِ مَانِ
خَوْ مَبِكَرِي سَوْسَنِي بَالِكَادِ غَرْنَوِي
جَوْنِ رَسِيدِ عَرْشِي سَالِ هَنَّادِ رَجَارِدِ عَوْنَشِيدِ
كَرْدِ احَابِتِ امْرَاءِ زَرِ رَاشِتُورِتُو ازْسَنَوِي
يَازِدِه شَبَّ بَكْشِيَّه سَاعَه١٢٦٣ سَوْمِ رسِيجِ فَرَكْهَنَدِ
تَارِيَخِشِ درْغَنِ دَرَادِ سَينِ دَجَمِ تَامِ شَسَوِي

سَنَه ١٢٦٣

Prijevod:

Stožer svih krajeva svijeta, šah duhovnih junaka,
Nakšibendi Abdurrahman šejh Sirri, Bosanac.
Prečisto biće, sjena Istine, kruna bogougodnika,
papagaj božanskih tajni kao što je bio pisac Mesnevije.

U planini istinske spoznaje bio je

Feniks svoga vremena.

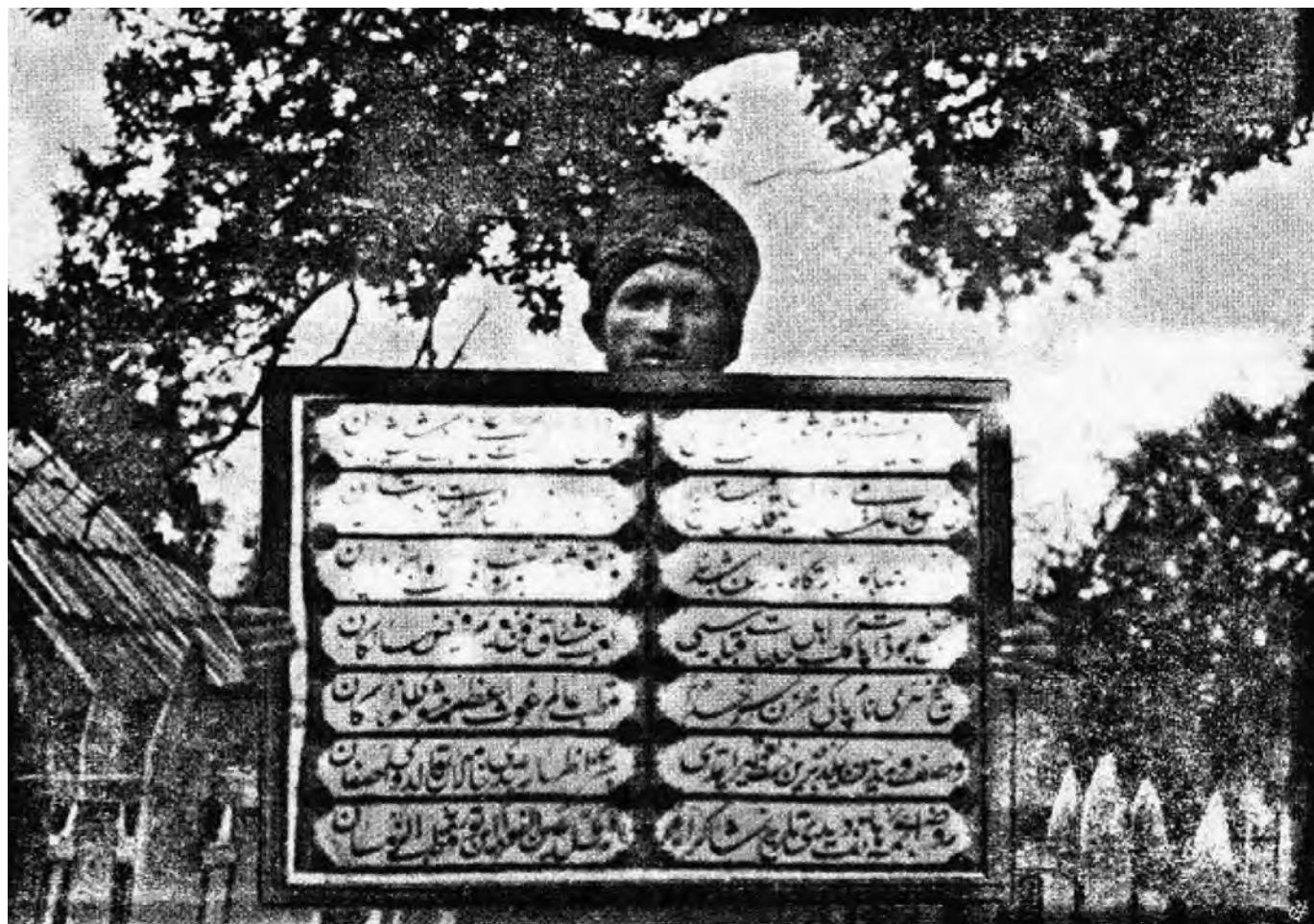
I siromah i bogataš se ponosio tim
da mu poljubi stopu.

Kada je doživio sedamdesetčetiri godine, čuo je poziv
i odazva se Božoj naredbi, čuj i ti novost
koja se dogodi jedanaestu noć rebiu'l-ahiru,
uoči nedjelje, u trećem satu.

Čuj puni tarih o tom:

1263. (godine).

Iz ovog kronograma (koji je anonimni autor spjevao) na perzijskom jeziku, doznajemo potpuni datum smrti Šejh Širrije Sikirića. Taj datum pada 23. marta 1847. godine po miliadi Isa'a (a.s.). Napominjemo da se u ovoj *medžmui* nalaze zapisana još dva kronograma iz pera pjesnika Šakira. Prvi je vezan za smrt nakšibendijskog šejha Nešati Ali-efendije

Kronogram o gradnji turbeta nad mezarom šejh Abdurrahman Sirri-babe na Oglavku

iz 1282/1865-66. godine, a drugi se odnosi na smrt nekog učenog Hamid-efendije, koji je umro od kuge u kasabi Visoko 1283/1866-67. godine.

Kako se vidi, ova kronograma su napisana poslije smrti muftije Muidovića, što znači da im je autor neki drugi pjesnik Šakir. Postoji velika vjerovatnoća da se radi o Šejh Sirrijinu mlađem sinu Šakiru, koji je dobro poznavao turski i perziski jezik i koji je starijeg brata Abdullatifu naslijedio na šehovskom položaju oglavačke tekije. Ovaj Šakir nam je ostavio i kronogram o gradnji Šejh-Sirrijina turbeta (mauzoleja) koje je na Oglavku podigao Ali-paša Rizvanbegović Stočević.

Naime, nakon Sirri-babinog preseljenja (1263/1847), nad njegovim mezarom na Oglavku izgrađeno je turbe, a po želji i zapovijesti njegovog poštivaoca, a po svemu sudeći i derviša, hercegovačkog vezira Ali-paše Rizvanbegovića. O gradnji turbeta nalaze se tu na posebnoj tabli spomen stihovi na turskom jeziku, koje je spjevao Sirrijin mlađi sin Šakir-efendija. Turbe ima oblik četverougla sa bijelim okrećenim zidovima, dekorisanim velikim *Hu* (On) i kupastim drvenim krovom.

Kronogram o gradnji turbeta nad mezarom šejha Abdurrahmana Sirije na Oglavku¹⁴

(Tekst kronograma sastavio Šejh Šakir ef.)

*“Ol vezir bi nazir, Džem šim, Asafi zeman,
Vali Hersek, Ali Galib-paša, širi džihan.
Has ve ammi saje adlide kildi musterih,
Bahri džudiden tekatir itedi hajrati hisan,
Kim hususa bu zijaretgah neri ina šeddi bina,
Oz teaššuk ruz ve šeb eflak ve endžum zairan,
Muddžeа buzati pakin ehli hadžet kiblesi,
Kabe i ašik ve menbeai jemmi fejzi sultan,
Šej Sirri nami paki mahsen Sirri Huda,
Kutbi alem Gausi eazam piševai hadžegan,
Vasef ve medhin bunde mirin hatti tamir itmedi.
Adžezi izhar ittedi hame lal kaldi vasifan.
Reude ebbime hatif didi tarihi Šakira:
Mukhal ajnul fuad ajin turbei kutbi zeman.”*

¹⁴ Mujezinović, M. *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, tom II, str. 488-489. *Kronogram o gradnji turbeta nad mezarom šejha Abdurrahmana Sirije na Oglavku*. Kronogram sa ovim tekstrom, ispisani lijepim talik pismom na papiru, veličine 58x83 cm, nalijepljen na dasku i uramljenom, i danas se nalazi u turbetu šejh Sirije. U kronogramu je godina gradnje turbeta izražena samo u ebdžedu. Preračun brojnih vrijednosti slova podsljednjeg polustiha daje hidžretsку 1263. godinu, dakle, upravo godinu u kojoj je šejh Sirija preselio. (preneseno iz, dr. Šaćir Sikirić, *Tekija na Oglavku*, Kalendar Gajret za 1941. Sarajevo, 1940, str. 48).

Vezir bez preanca, Džemovih vrlina, Asaf svog vremena,
Namjesnik Hercegovine, Ali Galib-paša, lav svijeta.
U sjenci njegove pravednosti našli su mir odličnici i puk.

Iz mora njegove darežljivosti kaplju dobra djela.

Pa, evo, posebno sagradi i ovo divno posjetilište,
koje danonoćno posjećuju s ljubavlju sfere i zvijezde.

Počivalište ove čiste osobe je kibla nevoljnika.

Ono je Ka'ba zaljubljenih
i izvor mora blaženosti upućenih.

Šejh Sirijino čisto ime je riznica božanske tajne.

On je *kutb* svijeta, veliki *gavs*, predvodnik *hadžegana*.

Pero nije u stanju izreći ni hiljaditi dio
opisa u njegovu pohvalu,

pero se pokaza nemoćnim, a opisivači zamuknuše.

Mezaru moga oca tajanstveni glas
reče kronogram: Šakire,
ovo turbe je surmedan srčanog oka i *kutba* vremena.
(1263/1847)

Kronogram povodom preseljenja šeji Abdulatif, starijeg sina šejh Sirri-babe¹⁵

Sin Sirije, bez preanca je među šejhovima, naš šejh.
Njega je Stvoritelj obdario darežljivošću i blagom čudi.
Bilo mu je milo da danonoćno druguje sa zaljubljenima,
a kod njega bijaše jednak i bogataš i siromah.

Stalno je bio zaokupljen pobožnošću,
pa, neka mu Bog božanskim svjetлом osvijetli mezar.

Volio je derviše, savjetovao ih i prednjačio im,
pa, neka mu Bog podijeli mjesto u visokom džennetu.

Ti bijedni nisi znao vrijednost svoga vođe,
a dervišima naknadno kajanje ne donosi korist, bijedniče.

Preseli se vođa u kuću vječnu, njegova duša odleprša,
a nas ostavi da čeznemo i rastavi se s nama

uz spominjanje Boga.

O njegovu preseljenju,

sa njegovim imenom Šukri reče tarih:

šejh Abdulatif-baba predade dušu izgovarajući: Allah.
(1300/1883)

¹⁵ Mujezinović, M. *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, tom II, str. 490-491. *Kronogram povodom preseljenja šejh Abdulatif, starijeg sina šejh Sirri-babe*. Na papiru nalijepljenom na dasku. veličine 50x60 cm, ispisani lijepim talik pismom ovaj je kronogram koji se nalazi u turbetu. Kronostih daje zbir 1300, a to je hidžretska godina u kojoj je preselio šejh Abdulatif. On je stariji sin šejha Sirije, pa ga je on i naslijedio u dužnosti šejha. I za Abdulatifu se zna da je bio pobožan i veoma popularan. Njegov skut ljubio je i Omer-paša Latas. (preneseno iz, dr. Šaćir Sikirić, *Tekija na Oglavku*, Kalendar Gajret za 1941. Sarajevo, 1940, str. 48).

Na Pločniku, prostoru udaljenom nekih 200 metara od tekije, u ograđenoj zelenoj površini punoj visokih stabala, nalazi se turbe šejha Huseina iz Horosana, hrabrog junaka vojske sultana Fatiha, koji je tu poginuo za vrijeme osvajanja Bosne od strane Turaka 1463. godine. Turbe mu je podigao bosanski namjesnik Ali Namik-paša (1829.-1831.), što se vidi iz stihovanog kronograma, koji se nalazi na lijevom zidu u turbetu.

*

I u tekiji na Oglavku, kao i u Vukeljićima, funkcija šejha je postala naslijedna i ostala u porodici Sikirić. Tako je na mjestu pročelnika tekije šejh Siriju naslijedio njegov najstariji sin Abdulatif i tu funkciju obavljao sve do svoga preseljenja 1882/83. godine. Poslije njega tekijom rukovodi njegov mlađi brat Šakir (p. 1889./90.). Obojica su sahranjeni uz oca, prvi u turbetu, a drugi u mezarju pored turbeta. Šejh Šakir-efendiju je naslijedio šejh Abdulatifov najstariji sin, Abdulhalim (p. 27. septembra 1917.), a njega njegov mlađi brat Abdulhalim-efendija, njega šejh Hamid (Hamdi, Hamdija, p. 1939), kojega je opet naslijedio njegov sin šejh Šaćir-efendija Sikirić (p. 1966), istaknuti orjentalista. Sada tekijom na Oglavku rukovodi Hilmija Sikirić, koji sebe smatra vekilom, a ne šejhom. Prema tome, genealogija šejhova u tekiji na Oglavku je sljedeća:

šejh Abdurahman Sirri-baba (p. 1846/47)
od njega,
šejh Abdulatif-efendija Sikirić (p. 1882/83)
od njega
šejh Šakir-efendija Sikirić (p. 1889/90)
od njega
šejh Abdulhalim-efendija Sikirić (p. 1917)
od njega
šejh Hamdi-efendija Sikirić (p. 1939)
od njega
šejh Šaćir-efendija Sikirić (p. 1966)
od njega
Hilmi-efendija Sikirić

Zikr u tekiji na Oglavku obavlja se poslije svakog namaza, za vrijeme ramazana uveče poslije teravih namaza, povodom proslave oba Bajrama i proslave rođenja poslanika Muhammeda, kada se skupljalo mnogo svijeta, što je ostalo sve do sada kao tradicija. Sada se, međutim, zikr obavlja samo uoči petka i ponedjeljka, kao i za ramazan, prilikom proslave oba bajrama i rođenja Allahovog Poslanika Muhammeda (s.a.v.a.).

Silsle tarikat-i nakšibendije u Bosni i Hercegovini

Bosanske nakšibendije razlikuju se od svih ostalih pri-padnika i sljedbenika tarikat-i nakšibendije u svijetu, ne samo po objedinjavanju oba načina obavljanja zikra, *džehri* (glasni) i *hafi* (tihi), nego i po tome što imaju dvostruku silsilu. Naime, svi tarikati svoju vezu sa Allahovim Poslanikom Muhammedom (s.a.v.a.) potvrđuju neprekinutim slijedom šejhova pri čemu se razlikuju: *zlatna* (*alevijska, aklska, ilumska*) silsila, koja počinje sa Allahovim Poslanikom i nastavlja preko Imama Alija (s.a.) amidžića i zeta Allahovog Poslanika Muhammeda i prvog Imama Ehl-i Bejta (s.a.). Ova silsila naziva se i *džehrijska* silsila, po prakticiranju glasnog zikra; te, *sreberna* (*siddikijska, kalbska, imanska*) silsila, koja počinje sa Allahovim Poslanikom Muhammedom (s.a.v.a.) ali se nastavlja preko prvog halife muslimana Ebu Bekra, a naziva se i *hafijksa* silsila, po prakticiranju tihog zikra.

Džehrijska-alevijska-zlatna silsila

*od Imama Alija (s.a.) hazreti Pira Šah Muhammeda
Behauddina Nakšibenda (k.s.)
Sejjid Imam Aliju'l-Murteda (s.a.)
Sejjid Imam Husejn (s.a.)
Sejjid Imam Zejnu'l-Abidin (s.a.)
Sejjid Imam Muhammed el-Bakir (s.a.)
Sejjid Imam Dža'feri's-Sadik (s.a.)
Sejjid Imam Musa el-Kazim (k.s.)
Sejjid Imam Aliju'r-Rida (s.a.)
Ma'ruf-i Kerhi, (k.s.)
Es-Sirri es-Sekati (k.s.)
Ebu Kasim Džunejd el-Bagdadi (k.s.)
Šejh Ebu Ali Rozbari (k.s.)
Ebu Aliju'l-Katib (k.s.)
Ebu Usman Magribi (k.s.)
Ebu Kasim Gergani (k.s.)
Ebu Ali Fermedi (k.s.)
Jusuf el- Hamdani (k.s.)
Abdul-Halik el-Gadžduvani (k.s.)
Arif er-Rivkeri (k.s.)
Mahmud Indžir Fegnevi (k.s.)
Ali Ramiteni (k.s.)
Muhammed-baba Semasi (k.s.)
Emir-i el-Kilal (k.s.)
Šah Muhammed Behauddin En-Nakšibend (k.s.)*

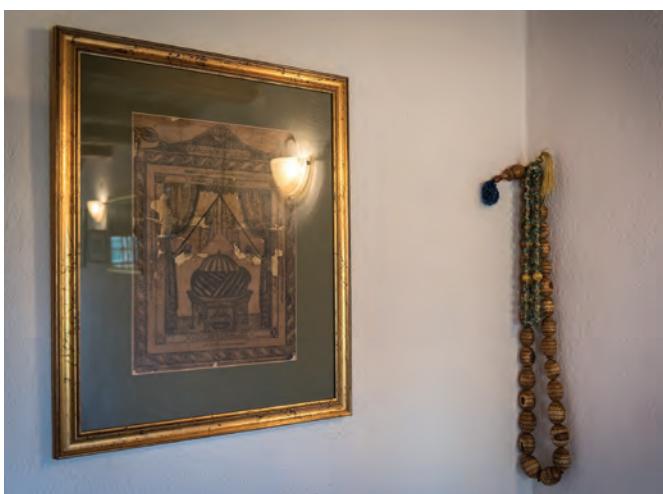

*“Abdurrahman Sirri, pročelnik skupine šejhova,
 Prvak je pobožnih i ljubimac tajne.
 Bijaše savršeni učitelj nakšibendijskog reda,
 Na kojeg je svoj ugodni pogled upravio Uzvišeni Stvoritelj.
 Svjetlo njegove nadnaravne vrijednosti obuhvatilo je svijet.
 Njegova darežljivost je poznata na istoku i zapadu.
 Božnjem pozivu “Vrati se“ odazvao se s ljubavi,
 Pa iz prolazne odseli u vječnu kuću ta ličnost.
 Oduzimajući jedan, Zuhdijina strelica pokaza potpuni kronogram:
 Njegova duša prispjela je u svjetlo božnjeg raja.“*

(1263/1847)

Turbe šejha Abdurrahmana Sirrije podigao je njegov derviš Ali-paša Rizvanbegović. Uz šejha Sirriju leži njegov sin i nasljednik šejh Abdullatif. Na fotografiji je Kenan ef. Sikirić (r. 1983. u Sarajevu), koji je trenutno pročelnik tekije na Oglavku s izun-namom od šejha Halila Brzine, šejha nakšibendijske tekije na Mejtašu u Sarajevu, čiji je derviš od 2001. godine. Mladi nasljednik znamenite oglavačke tekije trenutno obavlja muallimske i hatibske dužnosti te predvodi zikir u tekiji na Oglavku. Jednom se godišnje na Oglavku održava okupljanje koje predvodi šejh Halil Brzina, zajedno sa svojim dervišima i ljubiteljima izvorne duhovnosti.

Šakir Sikirić (1893.–1966.) rođen je na Oglavku kod Fojnice. Potječe iz ulemanske porodice koja je generacijama davalna vrsne alime. Abdurrahman Sirri bio je Šakirov pradjed. U Sarajevu pohađa Gazi Husrev-begovu medresu i Šerijatsko sudačku školu. Na Univerzitetu u Budimpešti završava studij orijentalistike 1919. godine, a na istom Univerzitetu doktorira s tezom o derviškim redovima u Bosni i Hercegovini. Nakon povratka u Sarajevo držao je predavanja u Šerijatskoj gimnaziji, Šerijatskoj sudačkoj školi, Višoj Šerijatsko-teološkoj školi, Gazi Husrev-begovoj medresi te Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Obavljao je dužnost direktora Šerijatske sudačke škole. Jedan je od najznačajnijih gramatičara arapskog jezika, ali je njegova gramatika ostala marginalizirana jer je primjere za arapsku sintaksu navodio iz Kur'ana i hadisa. Zbog poštovanja prema kaburistanu, u kojem je ukopan Sirija, zamolio je da ga ukopaju uz Huseina Horosanija.

Tekija na Oglavku

Hafijska-siddikijska-srebrena silsila

od prvog halife Ebu Bekra (r.a.) do hazreti Pira Šah Muhammeda Behauddina Nakšibenda (k.s.)

- Ebu Bekr es-Siddik (r.a.)
- Sejjid Selmani-Farsi (k.s.)
- Ebu'l-Kasim (k.s. Ebu Bekrov unuk)
- Sejjid Imam Dža'feri's-Sadik (s.a.)¹⁶
- Ebu Jazid Bistamni et-Tajfuri (k.s.)¹⁷
- Šejh Ebu Hasan Harkani (k.s.)
- Ebu Ali Fermedi (k.s.)
- Jusuf el-Hamdani (k.s.)
- Abdu'l-Halik el-Gadžduvani (k.s.)
- Arif er-Rivkeri (k.s.)
- Mahmud Indžir Fegnevi (k.s.)
- Ali Ramiteni (k.s.)
- Muhammed-baba Semasi (k.s.)
- Emir-i el-Kilal (k.s.)
- Šah Muhammed Behauddin en-Nakšibend (k.s.)

Ove dvije silsile, *zlatna i srebrena* prvi put se spajaju kod Sejjida Imama Dža'feri's-Sadika (s.a.), a drugi put kod Ebu Ali Fermedija (k.s.). U ova dva nastavka šejhovi su isti i obostrani sve do šah Nakšibenda, kada on ostavlja iza sebe dvojcu halifa Alauddina Attara (k.s.) i Hodža Parsu (k.s.)

Sislila nakšibendijskih šejhova

od hazreti Pira Šah Nakšibenda do Husejn-babe Zukića Bosnevija

- Šah Muhammed behauddin En-Nakšibend Uvejsi (k.s.)
- Alauddin el-Attar (k.s.)
- Ja'kub el-Čerri (k.s.)
- Ubejdullah el-Ahrar (k.s.)
- Muhammed ez-Zahid (k.s.)
- Derviš Muhammed (k.s.)
- Hodža Muhammed Imekneki (k.s.)
- Muhammed el-Baki bi'Llahi (k.s.)
- Ahmed Faruki Suhrendi (k.s.)
- Muhammed Ma'sum el-Faruki (k.s.)
- Sejfuddin Halil el-Mudžeddidi Birgivi (k.s.)
- Nuri-Muhammed Hissar-i el-Bedavini, (k.s.)

16 Sejjid imam Dža'fer-i Sadik (s.a.) 116 godina nakon svoga preseljenja ruhanijetskim putem sa podučava *zikr-i hafi* Ebu Jazida Bistamija et-Tajfurija (k.s.)

17 Ebu Jazid Bistami et-Tajfuri (k.s.) 149 godina poslije preseljenja, putem ruhanijetskog sohbeta, aktivira *zikr-i hafijjem* šejh Ebu Hasana Harkanija (k.s.).

Šejh Husejn-baba el-Bosnevi, (k.s.)¹⁸

Šejhovi tekije na Oglavku

1. Gavsu'z-zeman šejh Abdurahman Sirri-baba (k.s.)
2. Kutbu'z-zeman šejh Abdullatif-efendija, (k.s., stariji sin šejh Sirri-babe, k.s.)
3. Šejh Šakir-efendija, (k.s., mlađi sin šejh Sirri-babe, k.s.)
4. Šejh Abdulmedžid Halim-efendija (k.s., stariji sin šejh Abdullatif efendija, (k.s.)
5. Šejh Abdulfettah Hamdi-efendija, (k.s., mlađi brat šejh Halim-efendije, k.s.)
6. Šejh Abdullatif-efendija, (k.s., stariji sin šejh Halim-efendije, k.s.)
7. Šejh Ibrahim-efendija, (k.s., mlađi sin šejh Hamdi-efendije, k.s.)
8. Šejh dr. Šaćir-efendija, (k.s., stariji unuk šejh Šaćir-efendije, k.s.)
9. Šejh Hilmija-efendija, (k.s., mlađi brat šejh dr. Šaćir-efendije, k.s.)
10. Šejh Husejn-efendija, (k.s., sin šejh Abdullatif efendije, k.s.)

Šejhovi tekije u Sarajevu

Šejh Abdulfettah Hamdi-efendija Sikirić (k.s., mlađi brat šejh Halim-efendije Sikirića (k.s.) iz teki-je u Oglavku)

Šejh Behauddin Sikirić (k.s., mlađi brat šejh Hamdi efendije, (k.s.)

Šejh dr. Šaćir-efendija (k.s.)

(stariji unuk šejh Šakir-efendije (k.s.), a praunuk šejh S-ri-babe (k.s.)

Šejh Abdullah-efendija Fočak (k.s.)

Šejh Seid-efendija Strik (k.s.)

Na osnovu hilafetname šejha Muhammeda Mejli-babe,¹⁹ koja se čuva u tekiji u Vukeljićima, pored redoslijeda naslje-

18 Poslije smrti Šejh Nuri Muhammed Hissar el-Bedavinija (k.s.) 1135. godine po hidžri, pojavila su se dva velikana tarikata koji su bili njegove halife, jedan u Indiji po imenu šejh Šemsuddin Habibullah Džan Džanani el-Mazher (k.s.), a drugi velikan se pojavio na Balkanu, u Bosni, šejh Husejn baba el-Bosnevi (k.s.) Šejha Šemsuddin Habibullah Džan Džanani el-Mazher (k.s.) nasljeđuje šejh Abdullah Delhevi (k.s.), a nje- ga šejh Halid ibn Husejn Usmani Mudžeddidi (k.s.) koji je predvodnik i pir halidijskih šejhova Osmanskog sultanala, pa i u Bosni.

19 Kada su kod Abdurrahmana Sikirića kadesallahu sirrehu došli nekakvi Arapi, probudili su se kasno (zakasnili na sabah namaz!) ujutru popi-li kahvu i doručak, koje je hizmečar Muhammed iz Horosana, kasniji Mejli baba spremio, zatim uzeli hilafetname i otišli... Muhamedu Mejli bi to čudno, pa zapita šejha kako to da on godinama hizmeti, ispunjava sve derviške formalne obaveze, a nedobija nikakav papir da je sufija; a nasuprot njemu, Arapi koji čak ni sabah nisu klanjali na vakat, i koji

Sirijine levhe koja se nalazi u Staroj drvenoj džamiji u Bužimu: "I da vam donesem radosnu vijest o poslaniku čije je ime Ahmed, koji će poslije mene doći." – (Bože) oprosti piscu, 5. džumadel-ula 1260. godine (24. maj 1844.)

divanja, saznajemo i proceduru zikra koji se ovdje obavlja: (*Fatiha sa bismilom* 7 puta, *salavat* 100 puta, sure *Inširah* 99 puta, te sure *Ihlas* 1001 puta), ali i potvrdu činjenice da su šejhovi koji su djelovali u Vukeljićima, Oglavku, Fojnici, Višokom i Sarajevu (ali i širom Bosne i Hercegovine), objedinjavali *zikr-i hafi* (tihi zikr) i *zikr-i džehri* (glasni zikr), a po usulu šejh Husejin-babe, osnivača tekije u Vukeljićima, koji je to primio i prenio od svog šejha hafiza Muhameda Hisarija u Muradiji-tekiji u Istanbulu.²⁰ Iz ovoga slijedi da bosanske nakšibendije, kao ni nakšibendije Muradije-tekije nisu bili dosljedni sljedbenici mudžeddidskog *kola* (ogranka) tarikat-i

nakšibendije, jer se, među ostalim, nisu dosljedno pridržavali upute/zapovijesti o obavljanju isključivo *hafi* (tihog) zikra. S jedne strane, ovaj podatak značajan je jer ovom osobitošću bosanske nakšibendije, ako i nakšibendije Muradije-tekije, na izvjestan način izdvaja iz prilično jednoličnog korpusa ovog tarikata, dajući im posebno i jedinstveno mjesto u ukupnom nakšibendizmu, a Husejin-babi kao prvom i Hasan-babi kao drugom reformatoru *usula* (pravila) tarikat-i nakšibendije u Bosni i Hercegovini osigurava zasebno i osobno mjesto ru-melijskih, naime balkanskih odnosno bosanskih *mudžeddi-da*. No, to je tema za zasebnu knjigu.

nisu proveli ni dana u hizmetu na Oglavku dobiše nakon jednog konaka. Tada mu Sirija reče: "Evo je Mejlija spremljena za tebe" (pokazujući na hilafetnamu na polici) "samo čekam pečat od Resulullah..."

²⁰ *Miftahu'l- Me'ijke fi Tarikat-i Nakšibendije* (Ključna spoznaja islamskog tarikatskog učenja), Hullasatu'l-evlijai'l-arifin Šejh Tadžudin Usami Hindi, izdavač Tekijski odbor Šejh Husejin-babine tekije Živčići, 1999. godine.

Književni rad šejh Abdurrahman Sirrija

Unutar nakšibendijskog bratstva, zapravo u tekijskim krugovima, njegovala se i stvarala literatura, a naročito poezija, koju karakteriše ideološka usmjerenost, mističko-filozofski pogled na život i svijet, pokušaj da se prodre u bit ljudske egzistencije i stvaranja na relaciji Apsolut kao kreator i njegova kreacija. Ova literatura opetovano govori o mističkom konceptu života, o životu kao kružnom toku, kao jednoj karici i biočugu u sveopćem procesu i tokovima u kojima se Apsolutno manifestira.

Književni sastavi naših nakšibendija pisani su u prozi i stihu, mada više u stihu, jer on pruža bolje mogućnosti za izražavanje emocionalnih i ekstatičnih stanja, a s tim u vezi pospešuje i buđenje emocija kod derviša.

Ta svoja djela i sastave naši mistici su pisali ne samo na turskom, koji je bio glavni medijum njihova razmišljanja i umovanja, nego i na arapskom, perzijskom, a onda i na našem-bosanskom jeziku.

Šejh Abdurrahman Sirrija ne samo da se isticao kao praktični mistik i šejh koji vodi derviše, obrazuje ih i odgaja na principima nakšibendijskog reda, nego je u emocionalno-ekstatičnim trenucima stvarao djela od literarnog značaja. Dok se njegove pjesme na turskom jeziku odlikuju misaonošću i refleksijama jednog zanesenog mistika, budući da su plod unutrašnjih njegovih razmišljanja i meditiranja o raznim temama mističkog života, njegovi sastavi na bosanskom jeziku su više imali praktični, odgojni ili didaktički cilj-da pouče, odnjeguju i razvijaju kod derviša sufisku etiku i mistički ideal nakšibendijskog reda.

Posebna komponenta oglavačkog tekijskog kruga je pjesničko stvaralaštvo Sirri-babe (o Sirri-babi kao pjesniku prvi je pisao Safvet-beg Bašagić) i njegovog sina Šakira. Pjesnički

opus Abdurrahmana Sirrija je, u usporedbi sa drugim usporedivim pjesnicima prilično skroman; obuhvaća 24 pjesme, od čega tri na narodnom (bosanskom) i 21 na turskom jeziku. Pjesme na turskom u originalu i prijevodu objavio je njegov praunuk dr. Šakir Sikirć poslije čega su one našle mjesta u više domaćih antologija alhamijado književnosti. Po sadržaju one su mistično-misaone, didaktične i pobožne. No, njegovo djelo nije ograničeno samo na literarnu sferu. Šejh Sirija je naravno poznavao orijentalne jezike. Kao dokaz njegovog poznavanja turskog jezika, podsjećamo na poetsku nišan-ilustraciju, koju je godine 1214/1799, posvetio svome rahmetli šejhu Husejin-babi Zukiću u Živčićima.

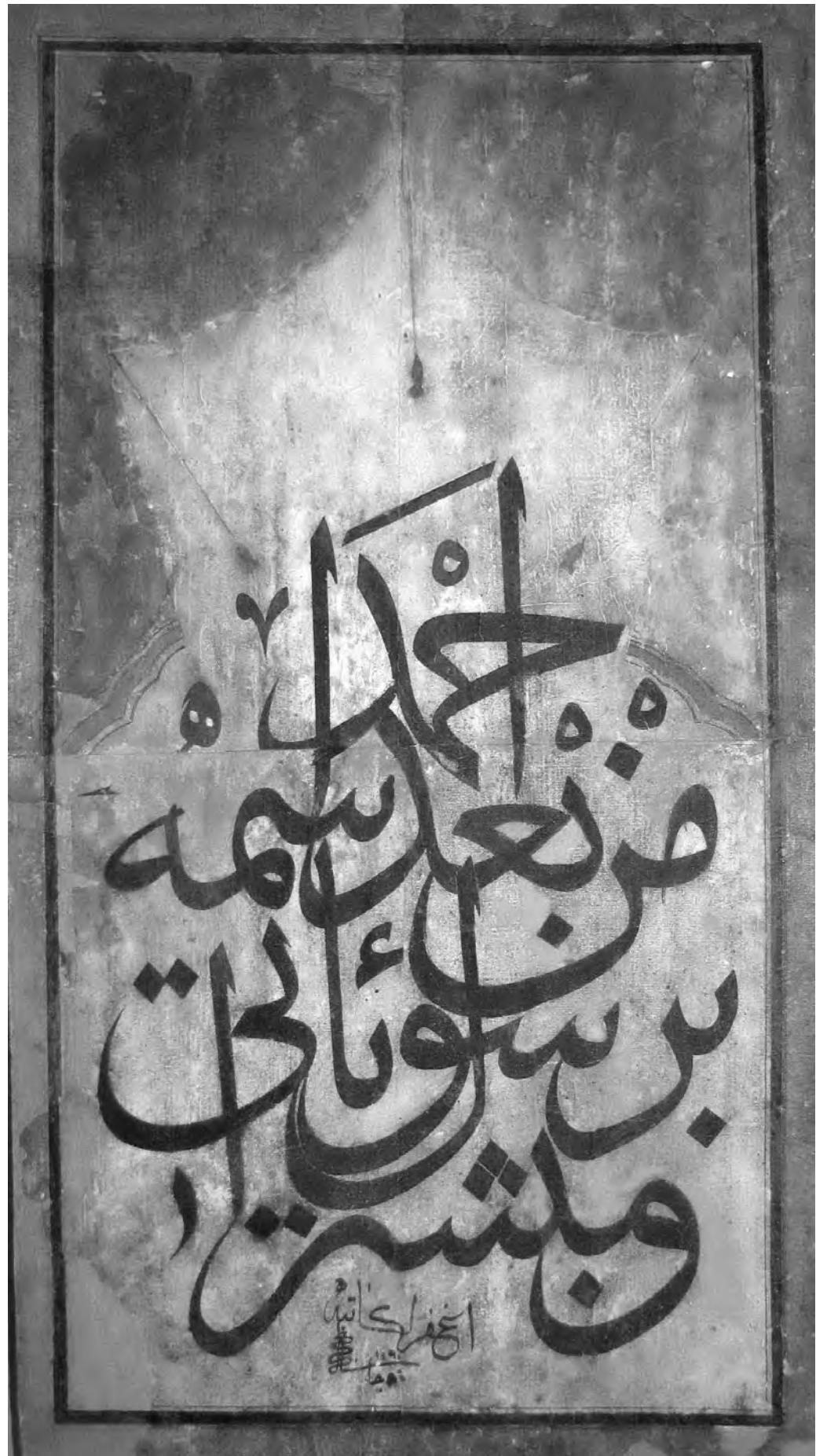
Ni kod jednog drugog pjesnika nema toliko promjena u varijantama. Koliko je postojan njegov uticaj bio dokazuje najpopularnija pjesma u cijeloj BiH, poučna pjesma Avdija od Jusuf-bega Čengića, čija je obrada Mehmed-bega Kapetanovića više puta bila izdavana. Pjesma se temelji, neovisno o nekoliko isjećaka iz Ilhamije, uglavnom na ilahijama Šejha Sirije. Na nekim mjestima su i cijele strofe preuzete.²¹

21 Scheich Sirija beherrschte natürlich die orientalischen Sprachen. Als Probe seiner Kenntnis des Türkischen teilen wir unter Fig. 6 die poetische Orabinschrift mit, die er seinem 1214/1799 verstorbenen Lehrer, Scheich Husein Efendi in Živčići verfaßte. Die slawischen Dichtungen Sirrias, sämtlich didaktischer Natur, sind, entsprechend der Berühmtheit des Scheichs, im ganzen Lande verbreitet, in der Urform, aber auch gekürzt, ergänzt, kontaminiert und zu einem zusammenhangenden Oanzen ver-einigt¹). Bei keinem anderen Dichter weichen die Varianten so weit ab. Wie nachhaltig sein Einfluß war, beweist das populärste Oedicht in ganz Bosnien und der Herzegowina, die Lehrdichtung Avdija von Jusuf Beg Cengić, die in der Umarbeitung von Mehmed Beg Kapetanović mehrere Auflagen erlebt hat. Das Gedicht beruht, von einigen Reminiszenzen aus Ilhamija abgesehen, hauptsächlich auf Sirias Ilahijen; stellenweise wurden ganze Strophen übernommen.

<p>IX. Šejh-Sirija</p> <p>i. <i>Ilahije</i> a.</p> <p>U pamet se ti obuj, Terk učini alčak huj, (Kap: <i>Ti ostavi alčak huj</i>) Dragom Bogu sve robuj, (Kr: <i>Dragom Bogu ti robuj</i>) Alah, Alah, aškile ja Hu.</p> <p>Ti nikoga ne muči, Svoga nefsa poturči, (Kr: <i>svoje srce poturči</i>) Srcem tevhid sve uči, (Kap: <i>Bogu tevhid sve uči</i>) Alah, Alah, aškile ja Hu.</p> <p>Sve nek ti je aškulah, Na jeziku zićrulah, A na srcu fićrulah, Alah, Alah, aškile ja Hu.</p> <p>Nemoj biti binamaz Vaktom hajde na namaz, Puno čini ti nijaz, (Kr: <i>Bogu čini sve nijaz.</i>) Alah, Alah, aškile ja Hu.</p> <p>Bez abdesta ne hodi, (Kr: <i>U gafletu ne budi.</i>) U džamiju prohodi, Srcu jezik ugodi, Alah, Alah, aškile ja Hu.</p> <p>Ovi svijet kilukal, Ašk ne čini ti na mal, (Kap: <i>Nemoj gledat ti na mal.</i>) Već nauči ilmihal. (Kap: <i>Obazri se na svoj hal.</i>) Alah, Alah, aškile ja Hu.</p> <p>Grjehova se ti pokaj, (Kap: <i>Na grjehe se ne vraćaj</i>) (Kr: <i>Grjehova se pokajati.</i>) Šerijatom sve gledaj, (Kap: <i>U šerijat sve gledaj</i>) (Kr: <i>Šerijata sve gledati.</i>) Od insana bjež u kraj. Alah, Alah, aškile ja Hu.</p> <p>Šućur čini daima, (Kap: <i>Zićir čini daima</i>) Bolje ništa neima, (Kr: <i>Srce nek ti je daima.</i>); I za muke last ima, (Kr: <i>i za muke last ima</i>) Alah, Alah, aškile ja Hu.</p> <p>Ti Siriju počuti, Pa po kalu ne muti, Srcem zakir učuti, (Kap: <i>Veće hukći i šuti.</i>) Alah, Alah, aškile ja Hu.</p>	<p>٩ شیخ - سری یا</p> <p>الہیہ</p> <p>او پامدت سے تی او بوی ترک او چنی آچاق خوی دراغوم بوغۇ سوھ روپوی الله - الله عشقیلہ یا ھو .</p> <p>١٠ تی نیقوغا نه موجی سروغا نه فا پوتورجی سرچم توحید سوھ او بوجی الله - الله عشقیلہ یا ھو .</p> <p>١١ سوھ ندق تی یہ عشق الله نا یہ زیقو ذکر الله آن سرچو ذکر الله الله - الله عشقیلہ یا ھو .</p> <p>١٢ نہ موی بدی بی نماز وقتوم حابدہ نا نماز ١٣ بونو چینی تی نیزار الله - الله عشقیلہ یا ھو .</p> <p>١٤ یذر آبستا ن حودی او جامیسو برو حودی سیچو یہ فرق او عودی الله - الله عشقیلہ یا ھو .</p> <p>١٥ اووی سوییدت قیل و قال عشق نہ چنی تی نا مال وچ ناؤجی «علم حال» الله - الله عشقیلہ یا ھو .</p> <p>١٦ غریه ھووا سے تی پوچای شیریتوم سوہ علہ دای اود انسانا بیڑ او فرای الله - الله عشقیلہ یا ھو .</p> <p>١٧ شکر چیی دائما بولیہ نہ دتا نہ ایما ایما موہ لاست ایما الله - الله عشقیلہ یا ھو .</p> <p>١٨ تی سری یہ پوچوتی پا بولو نہ موئی ١٩ سرچم ذکر او چوتی الله - الله عشقیلہ یا ھو .</p>
--	---

Original nicht auffindbar. Abschrift im Codex turc.-s^v. 2 des Instituts fur Balkanforschung. Veröffentlicht von M. Beg Kapetanović, Istočno Blago II 232 ff. und Friedrich S. Krauss, Slavische Volksforschungen (Leipzig, 1908) 23.

Sirijina levha koja se nalazi u Staroj drvenoj džamiji u Bužimu: "Allah će te sigurno od njih zaštititi, jer On sve čuje i zna." – (Bože) oprosti i smiluj se piscu, 26. rebiul-ahira 1260. godine (16. maj 1844.)

U pamet se ti obuj!

(prijevod i obrada šejh dr. Šaćir Sikirić)

*Šućur čini daima,
Iza muke last' ima, Ja, Hu...
Srcem zićir daima,
Allah, Allah, aškile, Ja, Hu..)*

*U pamet se ti obuj
terk učini alčak huj,
dragom Rabbu ti robuj
Allah, Allah aškile, ja Hu.*

*Ti nikoga ne muči
svoga nefsa poturči
srcem tevhid sve uči
Allah, Allah aškile ja Hu.*

*Sve nek' ti je aškullah,
a u srcu fikrullah,
na srcu zikrullah,
Allah, Allah aškile, ja Hu.*

*U gafletu ne budi
bez abdesta ne hodi,
srcu jezik ugodi,
Allah, Allah aškile ja Hu.*

*Nemoj biti bi namaz,
vaktom hajde na namaz.
Rabbu čini sve nijaz,
Allah, Allah aškile, ja Hu.*

*Ovaj svijet je "kilu-kal",
ašk ne čini ni na mal,
već nauči ilmihal
Allah, Allah aškile, ja Hu.*

*Grijehova se ti pokaj,
Šerijatom sve gledaj,
od insana bjež' u kraj,
Allah, Allah aškile, ja Hu.*

*Zikir čini daima,
iza muke last ima,
srcem zikir daima,
Allah, Allah aškile, ja Hu.*

*Ti Sirrijo počuti
ter po kalu ne muti,
srcem zikir očuti,
Allah, Allah aškile, ja Hu.*

b.

Ah, dervišu, otvor oči (Oh, dervišu, otvor oči)
 Batiluka ti ne čini, (Batiluka ti ne uči.),
 Tevhid srcem pravo uči,
 Sevab hoćeš nefsa muči
 Gjefa nikom ti ne čini. (*Krivo* nikom ti ne čini)

Haka na hak ti ne čini
 Hajir što je ono čini,
 Dunjaluku meil ne čini,
 Zikir bogu puno čini,
 Riza njegov talab čini. (*Rizaluka* puno čini).

Za zikirom miso podaj (I za zicir miso podaj.)
 Selameta duši gledaj,
 Šukur čini kad je kolaj,
 Sabur čini kad je belaj
 Dalaleta ti se čuvaj. (Dalaleta ti ne gledaj.).

Tahret nefsu dobro podaj,
 Zalim nefsu dizgin ne daj. (*Zulum* nefsu...)
 Amel čini, sunet gledaj,
 Gaflet digni te pogledaj
 Farz što god je ne ostavlja. (...ono čini.)

Kazajeta sva naklanjaj,
 Kibur-čina ti se čuva,
 Lipe huje sve ti primaj, (Ti se drži ljepe huje)
 Murdar huje ne uzimaj. (Sve se čuvaj mudar huje).
 Nehj što god je od njeg bježi¹³⁾

Već se pravog puta drži,
 Heman Šejha dobro traži¹⁴⁾,
 Laf ne čini i ne laži

Jer Sirija ne će laži,
 U elifu sira traži.

(Kr: Subhan Allah, sultan Allah,
 Her dertlere derman Alah.)*

أه درويشو اوتوور اوچي
 باطيلالوقا نه چيني
 توحيد سرچم براوو اوچي
 نواب حوجهش ندفا موچي
 ه جفا نيقوم نه چيني .

حقا نا حق تي نه چيني
 خير شتو يه اوونو چيني
 دنالالوقو ميل نه چيني
 ذكر بوعو بونو چيني
 رضا نيهغوغو طلب چيني ١٠

زا ذكرورم ميسو بوداي
 سلامتا دوشى غلهدارى
 شكر چيني قاد يه قولاي
 صبر چيني قاد يه بلاي
 ضلالنا نه چوواي ١٥

طهرت نهفو دوبرو بوداي
 ظالم نهفو ديزكين نهداي
 عمل چيني سفت غلهدارى
 عقلت ديني نه پوغلهدارى
 فرض شتو غود يه نه اوستاولماي ٢٠

قفيدتا سوا ناقلانسای
 كبر چواتي سه چوواي
 ليپه خويه مووه نه پريماي
 موردار خويه نه اوزعماي
 هن شتو غود يه اود نيمغ بيهزي ٢٥

وچ سه براووغ بوتا درزى
 همان شخا دوبرو توارى
 لاف نه چيني اي نه لازى
 يهر سري يا نه چه لازى .

او اليفو سرا توارى ٣٠

سجان الله - سلطان الله
 هر دردلره درمان الله .

* Original in der Tekija Oglavak bei Fojnica. Eine Abschrift im Institute für Balkanforschung. Bei Kapetanović, Istočno Blago II 234 f. und H. Salih Ef. Gašević, Zeit-schrift Mevlud (Sarajevo) 1910 14 ff.

O, dervišu, otvor oči,
što ne valja, sveg se progji,
Sevab hoćeš, nefsa muči,
Subhan Allah, sultan Allah,
Her dertlere derman Allah.

Džefa nikom ti ne čini,
Hajir što je, ono čini,
Riza njegov talab čini,
Subhan Allah, sultan Allah,
Her dertlere derman Allah.

Za zićiom miso podaj,
Selameta duši gledaj,
Sejtanu se varat ne daj,
Subhan Allah, sultan Allah,
Her dertlere derman Allah.

Šúcur čini, kad je kolaj,
A saburi, kad je belaj,
Na zlikovce ti ne gledaj,
Subhan Allah, sultan Allah,
Her dertlere derman Allah.

**Probudi se pa pogledaj,
Zalum nefsu ne nagagjaj,
Ti šejtanu maha ne daj,
Subhan Allah, sultan Allah,
*Her dertlere derman Allah.***

او درویشو او تور او بچی
شتو نه والیا - و دغ سه بروجی
نواد حوقچش نفا موجی
سجان الله - سلطان الله
هر دردله ره دیمان الله .

جنا نیقوم تی نه چنی
خیر شتو یه اوونو چنی
رضا نیه غوو طلب چنی
سجان الله - سلطان الله
هو در دله درمان الله

زا ذکر میتو بودای
سلامتا دوشی عله دای
شیطانو سه وارات نه دای
سجان الله - سلطان الله
هر دردله درمان الله ۱۵

شکر چینی قاد یه قولای
آ صابوی قاد یه بلای
نا زلیقوچه تی نه غله دای
سبحان الله - سلطان الله
۲۰ هر در درله در مان الله

پرویز بودی سه پا پوغله دای
ظالم نفو نه ناغچای
قی شطابو ماحا ذه دای
سبحان الله - سلطان الله
۲۵ هر دردله درمان الله

Ah, dervišu...!

(Prijevod i obrada šejh dr. Šaćir Sikirić)

(Ah, dervišu, otvor' oči,
Batiluka ti ne uči,
Šućur čini kad je kolaj,
Sabur kad je belaj!)

Ah dervišu otvor' oči,
Batilluka ti ne uči.
Tevhid srcem pravo uči,
Sevab hoćeš-nefsa muči.

Đefa nikom ti ne čini,
Hakka na hakk ti ne čini.
Hajir što je ono čini,
Dunajluku mejl ne čini.

Zikir Boga puno čini,
Riza njegov talab čini.
Za zikirom miso podaj,
Selameta duši gledaj.

Šukur čini kad je kolaj,
Sabur čini kad je belaj.
Dalaleta ti se čuvaj,
Tahret nefsu dobro podaj.

Zalim nefsu dizgin ne daj,
Amel čini, sunnet gledaj.
Gaflet digni ter pogledaj.
Farz što god je ne ostavljam.

Kazajeta sva naklanjaj.
Kibur, kina ti se čuvaj,
Lijepe huje sve ti primaj,
Murdar huje ne uzimaj.

Nehj što god je od njeg bježi,
Već se pravog puta drži.
Heman šejha dobro traži,
Laf ne čini i ne laži;

**Jer Sirrija neće laži,
U elifu sirra traži.
Subhan Allah Sultan Allah,
Her derdlere derman Allah.**

c.

Ako hoćeš derviš bit, (Kr: Ako hoćeš *mumin* bit.)
 Valja srce očistit, (Kap: *Po zlu putu ne hodit.*)
 Bogu širka ne činit, (Kr.: *Boga zicir učiniti.*)
La ilah ilallah.

Grihova se pokajat, (Kr: *Šerijata sve gledati.*)
 Na grihe se ne vraćat, (Kr.: *Na grihe se ne varati.*)
 (Kap: *Od grijeha sve bježat,*)
 Dragom Bogu robovat, (*Treba Bogu svom robovat.*
 Klanjat, postit, ne ležat,
La ilah ilallah.

Božje farze ne ostavljam,
 A sunneta ne propuštaj,
 Kazaeta sva naklanjam,
Subhan Allah, sultan Allah,
Her dertlere derman Allah.

Ljepo čudi vazda primaj,
 Na vrat nikog ne uzimaj,
 Cibura se ti sačuvai.
Subhan Allah, sultan Allah,
Her dertlere derman Allah.

Od grijeha vazda bježi,
 Pravog puta ti se drži,
 Da te vatra ne oprži,
Subhan Allah, sultan Allah,
Her dertlere derman Allah.

Pravog šeha sebi traži,
 Ne kuni se i ne laži,
 Gaibija ne će laži.
Subhan Allah, sultan Allah,
Her dertlere derman Allah.

Robovat je ljepota
 Ne poslušat grehota,
 Iskat plaču sramota,
La ilah ilallah.

ج

آقو حوجهش درویش بیت
 والیا سرچه اوچیست
 بوغو شرکانه چیفت
 لا الله الا الله .

٥ غریبوا سه بوقایات
 نا غریبه سه نه وراچات
 دراغوم بوغو روبووات
 لا الله الا الله .

بوزیه فرضه نه اوستاویای
 آستنا نه بروبوچای
 قضایهنا سوا ناقلانیای
 سبحان الله - سلطان الله
 ٣٠ هر دردلره درمان الله .

لیبیه چودی وازدا پریمای
 نا سید نیقوغ نه اویمای
 کبرا سه قی ساچووای
 سبحان الله - سلطان الله
 ٤٠ هر دردلره درمان الله .

اود غریبها وازدا بیهزری
 پراووغ پوتا قی سه درزی
 دا ته واترا نه اوبرزی
 سبحان الله - سلطان الله
 ٤٠ هر دردلره درمان الله .

پراووغ شخا سه بی ترازی
 نه قونی سه ای نه لازی
 غانیه یا نه چه لازی
 سبحان الله - سلطان الله
 ٤٥ هر دردلره دمان الله .

روبووات یه لیبوتا
 ١٠ نه پوسلوشات غرہ هوتا
 ایسقات پلاچو سرموتا
 لا الله الا الله .

Nijet što je sve Bog zna,
Jami, sofo, ti rija,
Talab čini sve riza (Kap: *Srcem traži sve riza.*)
La ilah illallah.

Sve znat valja od Boga,
Zaboravit drugoga,
Ispat činit sve njega
La ilah illallah.

Kjitar ovo govori:
Od hajvana je gori,
Ko god aškom ne gori, (Kap: *Koji aškom ne gori.*)
La ilah illallah.

Slušaj što je emrulah
Puno čini zikrullah (Kap: *Vazda zbori ti: Allah!*)
Srcem zbori: Ja Alah! (Kap: *Selamet je inšallah.*)
La ilah illallah.

Ovi svijet sad će proć (Kap: *Danas sjutra...*)
Po dušu će meleć doč,
Biće nama to pomoć (Kap: *Al je nami to pomoć.*)
La ilah illallah.

Nut pogledaj Sirije,
Sve derviše miluje
I dan i noć kazuje:
*La ilah illallah.**

بِيَتْ شَتْوَيْهِ سُوهْ بُوغْ زَنَا
يَابِي «صَوْفَوْ» تِي رِيَا
١٥ طَلْبَ جَنْيِ سُوهْ رَضَا
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .

سُوهْ زَنَاتْ وَالْيَا اُودْ بُونَغا
زَابُورَاوِيَتْ دَرُوغُوغَا
اثَنَاتْ چِيَفِيتْ سُوهْ تِيَهْ غَا^{٢٠}
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .

كِتَابَ اُووَوْ غُوووْرِي
اُودْ حِيَاوَانَا يَهْ غُورِي
قَوْ غُودْ عَشْقُومْ، نَهْ غُورِي
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .

٢٥ سَلُوشَائِي شَتْوَيْهِ اَسْرَاهِ
پُونُو چِيَيِ ذَكْرَالله
سَرْجَمْ زَبُورِيَ: يَا الله
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .

اووي سوبييت ساد چه برووج
٣٠ پو دوشو چه ملک دوچ
بیچه ناما تو پوموج
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .

نوت پوغله دای سربیه
سُوهْ درویشه میلویه
٤٥ ای دان ای نوچ گازویه:
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ .

Ako hočeš derviš bit.. (Prijevod i obrada šejh dr. Šaćir Sikirić)

Ako hočeš derviš bit
Valja srce očistit'
Bogu širca ne činit'
La ilah illallah!

Grihova se pokajat'
Na grihove se ne vraćat'
Dragom Bogu robovat'
La ilah illallah!

Robovat je ljepota
ne poslušat grehotu
iskat plaću sramota
La ilah illallah!

Nijet što je sve Rabb zna
jami softo ti rija'
taleb čini sve Njega
La ilah illallah.

Sve znat valja od Rabba
zaboravit drugoga
tesbih činit sve Njega
La ilah illallah.

Kitab ovo govori
od hajvana je gori
ko god aškom ne gori
La ilah illallah.

Slušaj što je emrullah
puno čini zikrullah
svijem srcem ja Allah
La ilah illallah.

Ovaj svijet sad će proć
po dušu će melek doc'
tu će nama bit' pomoć
La ilah illallah.

Nut' pogledaj Sirije
sve derviše miluje
i dan i noć kazuje
La ilah illallah.

* Original in der Tekija Oglavak bei Fojnica; eine Abschrift im Institute für Balkanforschung. Veröffentlicht von M. Beg Kapetanović, Istočno Blago II 228 f.; ein Bruchstück bei Krauss, Slavische Volksforschungen 23.

Prijevod turskih pjesama

(šejh dr. Šaćir Sikirić)

Molitva

1.

Bože, vidu oka moga uvjerenja!
 Ti mi pomozi do pobjede, jer si Ti moj pomagač.
 Otkako sam, Bože, pao u majčinu utrobu,
 Odgajan sam Tvojom dobrotom.
 Kako o tvojoj dobroti ovisi moja prošlost i sadašnjost,
 Nadam se da ćeš mi osigurati lijepu budućnost.
 Ja nisam u stanju nabrojiti Tvoje darove,
 Ali mi moji mnogi grijesi služe za ispriku.
 Niti imam znanja niti djela, a ni savršenstva,
 pa si mi Ti jedini oslonac u svakom slučaju.
 Nisam poslušan (prema Tebi), pa da mi to posluži kao izlika,
 Stoga svojom inčom pažnje zažeži moj fitilj.
 Bio sam bolestan moj zadatak je tražiti lijeka
 Siromah sam i moj pogled je uperen prema (Tvome) daru.
 Ovaj Sirrija bolna srca, napušten i zabrinut,
 Kuca halkom na Tvojim vratima i priznaje da Te nismo spoznali
 Bože, podijeli lijek svojom dobrotom,
 Jer mi bez tebe ne ide ništa od ruke.
 Lično od Tvoje uzvišenosti očekujem lijeka,
 Da bih se Tobom nasladio u tom lijeku.
 Kako si ti spasitelj svakog nemoćnika
 I utjeha svakog slabica,
 Pruži mi jednu času napitka Tvoga miljenika
 I daj mi vino rukom Tvoje dobrote.
 Svakog časa iz srca spominjem Njega,
 A moj je cilj da mi skineš sa očiju zastor.
 Oči su mi bolesne, skini mi navlaku s njih,
 Gospodaru daj lijeka i ne stavljaj poteškoća!
 Svojim svjetлом podvuci vjeđe ovih očiju,
 Da bi Tvojom dobrotom iz mojih očiju nestalo smetnje.
 Premda sam prost čovjek, uzmi me za povjerljivog slugu
 I spasi me od težnje moje strasti.
 Oslobodi me smutnja ovog svijeta
 I spasi me zemaljskih težnja.
 Budući si nam od iskona dao vjeru,
 Ti me ponovno spasi nevolje, Spasitelju.
 Bujici iskušenja Ti svoju dobrotu stavi kao branu,
 Otkloni potop pogrešaka i pomozi.
 Ne prži moga srca na vatri naravi,
 Ne ubrajaj me u one koji su zalutali,
 Budi mi dobar, Plemeniti, Stvoritelju,

Mudri, Moćni, Bože, koji sve uzgaja.
 Kako će rob ići sa Tvojih vrata na druga?!
 Budući da je on Tvoj i lijek mu je kod Tebe.
 Udijeli mi lijek od svake bolesti.
 Ne napuštaj me svojom dobrotom od sebe,,
 Pa da sam u sebi uvijek nađem lijek,
 A da svakog ubogara ne smatram liječnikom.
 Da izvor moga pića bude u ljubavi
 Pa da se od ljubavi vari moje srce.
 Oživi mi srce svjetiljkom ljubavi prema Tebi,
 Uravnoteži moj karakter osjećajem prema Tebi.
 Budi milostiv u čast Tvoga miljenika
 I olakšaj propisivanje lijekova.
 Tvoje ime je liječnik koji vida,
 Ono je dovoljno za bolesti svih bolesnika.
 Svoju uputu učini mojim drugom u ovoj prilici,
 Da bi moje vode bili prvaci moga reda.
 Kako bih koračao pravim putem,
 A da ne krenem krivom stazom?!

Bože, Tako Ti Tvoje veličine!
 Tako Ti nenadmašive sile Tvoje moći!
 Tako Ti čistog života odabranika!
 Tako Ti svijetlog lica poslanika!
 Tako Ti Tvoga miljenika, najboljeg od svih ljudi,
 Koji je ovome svijetu dah zore!
 Tako ti časne i poštovane porodice!
 Tako Ti Sirrijina bliskog položaja Tvome pragu!
 Ne svrni me s puta mojih vođa,
 I ne ukloni mi iz vida trag Tvoga odabranika!
 Bože, smiluj se mome šejhu!
 Otvori pred njegovim licem vrata raja!
 Bože, smiluj se mojim roditeljima
 I svima vjernim muslimanima!
 Bože sadanjeg vladara muslimana
 Uzdrži dugo na životu, smiluj se Gospodaru!
 Taj je u ovo doba od porodice Osmanovića,
 A ime mu je veliki Mahmud han.
 Bože učini obilnom njegovu pravednost,
 Da se za njegove vlade ne bi video niko zabrinut!
 Bože, Ti učini dobrim njegov početak i kraj,
 Da taj vladar ni na jednom svijetu ne vidi štete!
 Da se njegova težnja bude podudarala sa šeriatom,
 Sirrija neprestano moli (Boga).
 Budući da je ovaj sastav nastao u Bosni,

Uzmi Ti u zaštitu njegove stanovnike.

Pobožnim ljudima podijeli trud i nastojanje,

Da se među njih ne bi uvukla lijenost!

Sačuvaj blažene od iznemoglosti,

A mučenicima oprosti grijeha!

Primi ovu dovu Bože, jer si Ti oslonac i utočište svega

Ne napuštaj u razočaranju ovog siromaha,

Budi dobar, o Bogati, i budi mu Spasitelj.

I balgoslovi Allahu našeg Gospodina Muhammed Mustafa

I Njegove ashabe oličene darežljivošću u blagost

2.

Bože, tako Ti Tvoje čiste osobe i velikog imena!

Tako ti prarazuma i čiste duše onoga koji je ponos svijeta!

Tako ti čistog jadikovanja poštovanog Nuha!

Tako Ti časnog Ibrahima, koji je vatru pretvorio u perivoj!

Tako Ti uvaženog Ismaila, koji je svoj vrat stavio pod nož!

Tako Ti uzdaha Junusova slaveći Boga u utrobi ribe!

Tako Ti suza, koje su potekle iz očiju časnog Jakuba!

Tako Ti Jusufova uzdaha zbog slaba udesa!

Tako Ti daha Isaova, koji mrtve oživljuje!

Tako Ti žiga poslanika Sulejmana!

Tako Ti časnog Musa-a, s kojim je Bog govorio!

Tako Ti hrama, koji je sagradio Tvoj prijatelj (Ibrahim)!

Tako Ti žurnog hoda zaljubljenih (kod hodočašća), Safa-a,

Merve i Zemzema!

Tako Ti Ebu Bekra, Omera, Osmana i Alije!

Tako Ti prolivene krvi mučenika na Kerbelu-u!

Tako Ti duha Ibrahim Edhemova, pola ovog svijeta!

Spasi grob Kaimije iz nevjerničkih ruku,

Tako Ti uzvišenog Kur'ana, koji se u džamijama uči!

Neka ne zvone klepke i zvona nad njegovom glavom,

Tako Ti suza iz Očiju Muhammedovih pristaša!

Omogući da ga osvoje pripadnici islama,

Tako Ti molitve žena i djece!

Šejh Sirri se dan noć klanja Tvome predvorju,

Ne bi li se osvojila Nova Gradiška i u njoj obavila molitva!

3.

Gospodaru visokog položaja,

Učini nam sjećanje na Te izvorom života!

Otkloni od nas misao o drugome,

I užezi svijeću svjetлом Tvoga znanja!

Kada prispije dobrota Gospodara,

Tamo dalje nek' stane životinjsko svojstvo

Obraduj nas svjetлом (nurom) askeze,

Očisti nam srce od nepravde i nepokornosti!

Tebi je, Uzvišeni, poznato sve što je

vidljivo, skriveno, tajanstveno i tajno.

Sjećanje na Te učini nerazdruživim drugom naše duše!

Učini nas odanim Poslanikovu zakonu,

Daruj nam ga, jer je to nepokolebiva riječ.

Podijeli nam smjernost,

Da nam dušu i srce ne zahvati oholost.

Osiguraj nas od ljudskog zla,

Osiguraj nas u uglu osamljenosti.

Duhovnog vođu u ljubavi učini našim miljenikom,

Udjeli nam povučenost srca.

Sjećanje na Te srcem učini nam duhovnom hranom

I omogući mu pristup našoj duši.

Opazi sam da je srce odano autoritetu,

Pa mi omogući da isповijedam Tvoje jedinstvo.

Udstoji svoga roba Siriju

Svim čim si Ti zadovoljan.

Bože, sačuvaj nas od pogrešaka,

Spasi nas od tmine nepravde i iskušenja.

4.

Egzistencija ovog svijeta je samo jedna vizija,

Nebo i zemљa su samo posuda jedne vizije.

U svemu što postoji, malom i velikom, nalazi se Jedan,

Svoj opstanak u ništavilu prikaza onaj koji nema znaka.

Tvoji izrazi "ja" i "ti" su samo jedna vizija,

I što god Ti rekneš samo je vizija u viziji.

Prema tome samo Tvoja egzistencija je vizija u viziji,

Ono što u tebi kaže "ti" nije li očevidno samo riječ?!

Ako gospodar riječi tebi oduzme svoju riječ šta će ostati?!

Kad se riječ izgubi, budi uvjeren, da će se izgubiti i oblik.

Veliki Poslanik je srce nazvao Božjom kućom,

I u tome je ponos svijeta otkrio mnoge tajne.

Njegova riječ je otkrila skrivene tajne,

A na njegovu se licu pokaza tajna (odredbe) "Budi, pa bi."

5.

Srce, ljubav prema Gospodaru i ljubav drugoga

Ne može se sastati u jednom srcu.

Suzdrži svoje srce od ljubavi drugoga,

Nek ti je uvijek Božja veličina veselje.

Nije moguće stupiti na gubilište ljubavi

Ne traže drugo osim lice Božje.

Jedno je sunce, pa u svaku kuću ne dopire svjetlo,

Kao što Bog u svako srce ne bacava svoga pogleda.

Ljubav prema Bogu uništava zaljubljenika,

Ali mu u tom ništavilu daruje sto opstanka.

Inače je lijep svijet nestanak i ništavilo,

Bože, učini Siriju dionikom toga!

6.

Pravi je derviš ko se uzda u Boga,
 Koji strpljivo podnosi nepravdu prijatelja i trpi od neprijatelja,
 Koji čvrsto pokupi u svoju ruku skut duhovnog vođe,
 Padne licem na njegov prag skromno i ponizno.

Pravi je derviš, koji se stavi pod sjenu odanosti,
 Da bi ga obasjalo sunce duha velikoga šejha.

Pravi je derviš, koji najprije postane kaplja ništavila
 Da bi konačno dospio u more srca duhovnog vođe.

Pravi je derviš, koji se zanese i utopi u šejha
 Da bi postigao veliku blagodat vječnosti.

Pravi je derviš, koji čuva šejhovu tajnu,
 Pa da šejh u svome srcu shvati njegovu tajnu.

7.

Ko hoće poznanstvo s uzvišenim Bogom
 Neka se iskreno druži s bogougodnicima.
 Ko god sa pripravnošću uđe u (ovo) društvo,
 Biće obasut pravom milošću i uputom Božjom.
 Drugovanje s njima je alkemija veličanstva,
 Robuj im bez licemjerstva s ljubavlju, dušom i srcem.
 Iako su po vanjštini u društvu sa svijetom,
 Uistinu su oni srcem svagda udaljeni od njega.
 Ako neko pripravan s vana zatraži,
 Pružiće mu pomoć vođa i uvešće ga unutra.
 Vatra ljubavi i prijateljstva djelovaće na njegovu dušu,
 I taj će biti nagrađen Božijim nadahnućem.
 Za vođu treba uzeti prvaka svijeta i glavara Božijih ugodnika,
 Pa je šejh Sirri iskreno pristao uz toga prvaka vjere.

8.

Kako ovaj svijet nije stalan,
 Donesi krčmaru vina iz izvora života.
 Kako je divno stanje toga ljubavnog zanešenjaka,
 Koji opstanak vasione smatra neznačnim!
 Srce, rasprši tu šahovsku kartu,
 Jer u svakom polju postoji opasnost mata.
 Dušo, ne čezni za životom,
 Nego shavti smrt pravim životom.
 Ako hošeć da naseliš nebo,
 Odaj se ovim navikama i osebinama.
 Čuvaj se, dušo, da ne izgubiš nade u njega,
 A ti Sirrija ne napuštaj nade u spas!
 Ako želiš da ti srce ne teži za oba svijeta,
 Nastoj zabaciti za leđa ovaj svijet!

9.

Kada se prijatelj pojavi duši i ponovo nestane,
 Njegova pojava uništi moje tijelo, razum i dušu.
 Upućen nekud luta, a katkad se povuče u se,
 Odričući se svoga srca postaje on sumnjiv protivnicima
 koji lutaju,
 Njegovo poricanje će iščeznuti - to je nepobitno javljeno
 od Boga,
 Njegovo srce je puno dragulja i pravi rudnik.
 Kako si već stupio na ovo poprište, samo naprijed, pa nek
 ide glava i duša,
 Jer koji se umijese u derviše, liše se svoga opstanka.
 Kakvo je to stanje, Sirrija, niko nije u stanju protumačiti
 ovog bitka;
 Filozofi, Galeni pred ovom mudrosti ostaju zapanjeni.

10.

Zaljubljeni koji neprestano Boga spominju,
 Čija jetra plamte,
 Koji su u zoru budni,
 To su nakšibendije.
 Koji zaljubljenog bacaju u čudo,
 Koji svoja jetra prže,
 Koji siromaha čine vladarem,
 To su nakšibendije.
 Lijek im je odanost Bogu,
 Koji im je svakad na pomoći;
 Upućeni u Božije tajne,
 To su nakšibendije.
 Držeći se vanjskih znakova,
 Našli su put svoga pravca,
 Njihova tajna je slava Božja,
 To su nakšibendije.
 Uče hatmu prvaka reda,
 Duhovnim vođom vjernika
 (smatraju) svoga patrona Behauddina,
 To su nakšibendije.

11.

Bog nam je ukazao dobrotu,
 Obasuo nas je svojim blagodatima,
 Opojio nas pijanstvom vječnosti;
 Hvala Bogu i blagodarnost Bogu,
 Samo je Allah Bog (šukur el-hamdu lillah, la ilah ill' Allah).

Rekao je i naredio:

“Sjećaj se svoga Gospodara mnogo!”
 Sirrija je Bogu zahvalan;
 Hvala Bogu i blagodarnost Bogu,
 Samo je Allah Bog (šukur el-hamdu lillah, la ilah ill' Allah).

On nas je stvorio

Muhammedovim sljedbenicima
i usrećio nas;
Hvala Bogu i blagodarnost Bogu,
Samo je Allah Bog (*šukur el-hamdu lillah, la ilah ill' Allah*).

Poslao nam je Kur'an,
Da ga učimo,
Obdario nam je vjeru;
Hvala Bogu i blagodarnost Bogu,
Samo je Allah Bog (*šukur el-hamdu lillah, la ilah ill' Allah*).

Naš Pejgamber je Muhammed
Naša vjera je Islam
Kur'an nam je vodja
Hvala Bogu i blagodarnost Bogu,
Samo je Allah Bog (*šukur el-hamdu lillah, la ilah ill' Allah*).

Naš je pravac hanefijski,
Naš red nakšibendijski,
Behaduddin je naš patron (Pir);
Hvala Bogu i blagodarnost Bogu,
Samo je Allah Bog (*šukur el-hamdu lillah, la ilah ill' Allah*).

Pri molitvi se okrećemo Božjem Hramu,
Stalno se sjećamo Boga,
Naše srce je puno ljubavi prema Bogu;
Hvala Bogu i blagodarnost Bogu,
Samo je Allah Bog (*šukur el-hamdu lillah, la ilah ill' Allah*).

Bog je rekao u Kur'anu:
"Spominji me svakog časa
Sjedeći i stojeći!"

Hvala Bogu i blagodarnost Bogu,
Samo je Allah Bog (*šukur el-hamdu lillah, la ilah ill' Allah*).

12.

Ko god bude pripadao boravištu Božijih ugodnika,
Postići će sreću odlikovanja od Gospodara sudnjeg dana.
Koji zasade mladicu jedinstva u vrtu jedinstva,
Plod će toga biti otvorena izjava : "Ja sam božanstvo."
Ko god spominje Boga na zajedničkom obredu,
Piće vječno vino iz ruke vječnog krčmara.
Sa zanosom treba spominjati Boga da do njega stižu povici,
Neka se od poklika tijelo pretvori u frulu, a prsa nek budu gusle
Tebe (čovječe) askete ljubavi vide u čovječjem liku,
Ja međutim smatram da si odraz tajne božanske pojave.

13.

Ako me pitaš, moj je trajni užitak iz čaše čistoće,
Moja je uputa u ovoj struci od Muhammed Mustafe.
Zatvorim li oči, gubim se u božanstvu, otvorim li oči, opstanak mi je s božanstvom.
Ovu dobrotu i blagodat udijelio mi je uzvišeni Bog.
Moje objašnjenje i istraživanje ne dolazi lično od mene,
Moja vanjština je zaljubljenik, a nutrina draga, nek ti je to poznato,
Jer moje stanje i moj uspjeh ne dolazi od veličine u mom srcu.
Bježi, asketa, tvoja pamet nije u stanju shvatiti našeg monoteizma,
Ovu je riznicu Sirrija osvojio pomoću velikana i Božijih ugodnika.

14.

Kada stupiš u njegovo predsoblje,
Ne vodi računa o časti i stidu.
Sjeti se dušo Gospodara svijeta,
Ti, prijatelju, sviraj uz bubanj i frulu,
Slušaj dušom i srcem spominjanje Boga,
Kapa Božjeg ugodnika pokrila je mihrab,
I prešla preko pojasa ovog snopa ruža,
Naš šejh Sirri je pao u božansko stanje,
Ti, prijatelju, sviraj uz bubanj i frulu,
Slušaj dušom i srcem spominjanje Boga.
Kada zaljubljeni usklikne: Moj Bože!
Otvořiće se njemu dostoјna vrata,
Koja vode vrijednom liječniku i valjanom učitelju,
Ti, prijatelju, sviraj uz bubanj i frulu,
Slušaj dušom i srcem spominjanje Boga.
Krug molitve je mjesto "Kevsera",
Oni koji mole rajske su anđeli,
Sirrija je zaljubljen i upućeni pripadnik halvetijskog reda,
Ti, prijatelju, sviraj uz bubanj (kudum) i frulu (naj),
Slušaj dušom i srcem spominjanje Boga.

15.

Ja sam oblikom kaplja, ali sadržinom more,
U meni je cijeli svijet, ja sam svijet i njegova sadržina.
Utonuo sam u svjetlost pojava božanstva,
Sunce je samo moja čestica, ja sam Zehrin Enver,
Stvor moga tijela opстојi s ljubavlju,
U meni se odrazuje sve, ja sam općenitost i pojedinost.
U meni je suština svih 18.000 svjetova,

...

Ja sam čuvar poprišta ljubavi i danas sam drugi Ešref
Ja sam odraz Alijine tajne, od svega sam viši ja.

16.

Dodoh govoreći, Bože!
 Kao lepirica, Bože,
 Ne obazirući se na dušu,
 Jer tajni ugovor ima.

Srce mi je bolesno, Bože,
 Ako upita onaj prijatelj, gospodare,
 Šta ti je, vladaru,
 Ja ujutru uzdišem.

Od ljubavi plačem, Bože,
 Moja jetra se prže, gospodaru,
 Ja sam razočaran, gospodine,
 U mojoj duži je ostao trag.

Došao sam od žica njegovih solufa, Bože,
 Iz njegova ružičnjaka, gospodaru,
 Iz prijateljske zemlje, gospodine,
 O svemu tomu imam vijesti.

Srce mi je ranjeno, Bože,
 Dožao sam na vidanje, gospodaru,
 Nađi izlaza gospodine,
 U srcu je bol.

Ja sam s bolom zadovoljan, Bože
 Pijan i začaran sam, gospodaru,
 Od prijatelja sam došao, gospodine,
 U mene ima dragulja.

Srce mi gori, Bože,
 Imam svježih ruža, gospodaru,
 Ja imam skirvenu tajnu, gospodine,
 U mene ima vještine.

Gori moje srce, gori, Bože,
 Vidi šta sve ima, gospodaru,
 Među ovim svijetom, gospodine,
 Ima ih koji nam se smiju.

17.

Trebamo srce učiniti kao blistavo ogledalo, dervišu,
 Trebamo ga učiniti Turom gdje se javljaju zrake pojave,
 dervišu,
 Gledajući u to ogledalo da posmatramo Boga,
 Tajnu da krijemo od tuđina, dervišu,
 Spominjanjem Boga i razmišljanjem o Njemu da ukrasimo
 zgradu srca,

Pa da je učinimo prijestoljem besprimjernog vladara, dervišu,
 Da mudrošću pretvorimo srce u kutiju dragulja,
 Pa da bude zatvoreno i osigurano od svega drugog, dervišu.
 Uvelo srce, Sirrija, sa hiljadu ljubavi,
 Da oživimo kličući "O živi", dervišu.

18.

Što god zatražim od Boga, spominjaču i stalno dozivati Njega.
 Ako nekoliko godina budem živio, spominjaču i stalno dozivati Njega.

Bože, kada iz palače ovog svijeta krenem u vječnost,
 Stigne me smrt i krenem na put, spominjaču i stalno dozivati Njega.

Kada mi tijelo okupaju i očiste, pa mi molitvu obave zaljubljeni,
 Donesu me i u grob stave, spominjaču i stalno dozivati Njega.

Kada u grob dođu Munkir i Nekir i potanko me stanu ispitivati,
 Pa kad im budem na pitanja odgovarao, spominjaču stalno i dozivati Njega.

Kada nastupi Sudnji dan i ožive sva stvorenja,
 Pa kad budem sa sebe stresao zemlju, spominjaču i stalno dozivati Njega.

Kada sva stvorenja svijeta skupno krenu na zborište Sudnjeg dana,
 Koga god ja tamo vidim, spominjaču i stalno dozivati Njega.

Kada me na pojedinim stanicama na koje prispijem budu pitali, šta si zaradio?
 Kada tu zastanem i budem odgovarao, spominjaču stalno i dozivati Njega.

Kada krenem Tvojome prijestolju i Ti me, Bože, pogledaš,
 Ako budem gledao Tvoju spodobu, spominjaču i stalno dozivati Njega.

Ljubav prema Tebi plamti u duši i ona bez Tebe nije nikad mirna,
 Kad dođem i stupim u raj, spominjaču stalno i dozivati Njega.

Užitak koji pruža Tvoja pojava, ne može se naći na oba svijeta, Sirrija
 I kad budem video rajska stvorenja, spominjaču i stalno dozivati Njega.

**Sinan Ummi omar sinden ke zatin hakk ićun
Kada preda Te prispijem, spominjaču i stalno spominjati
Njega.**

19.
Ako sad tražite uzvišeni red,
Nema nijednog čovjeka kao što je Abdul Kadir
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Nijedan duhovni vođa, pristaša reda niti bogougodnik,
Niti gospodar nije ravan Abdul Kadiru;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Vode teku i salijevaju se u mora,
Sedam rječina nabuja i s njim se spaja;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

(On je) ocean koji sve okružuje i uvijek kipi,
Ne postoji duhovni vođa kao što je Abdul Kadir;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Sedam rječina je sedam prvaka redova,
Jedan od njih je Sejjid Ahmed Bedevi;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Druga rječina je Ahmed Rifai,
Nema duhovnog vođe kao što je Abdul Kadir;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Treća rječina je (Pir) patron Sadi,
A četvrta Šami Šejh Sumadi;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Jedan od njih je glavom Šejh Bagdadi,
Ali Abdul Kadiru nema ravna vladara;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Ako si sretan, bio ga vječan,
Oni su ispunili istok i zapad;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Jedan od njih je Šejh Ibrahim Desuki,
Ali prvaka nema ravna Abdul Kadiru;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

On bijaše pol (kutb) od 18 000 svjetova,
Sedam pojasa je puno njegovim pristašama;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Melekler joluna hajran olmušdir
Nema duhovnog vođe kao što je Abdul Kadir;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Na svijetu ima mnogo pročelnika redova,
Ali nema njemu slična ,koji je njegovu tajnu shvatio;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

On zaslužuje da bude svima glava,
Jer na svijetu nema gospodara slična Abdul Kadiru;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Praizvor i prvak Božijih poslanika
Muhammed ga je nazvao komadom svoje duše;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Njegovo je da uzima danak svjetova,
Nema vrijedna kao što je Abdul Kadir;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Kud on dopire, područje je panteizma,
Njegov nijedan pristaša ne dopire u pustoš;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

Ovog Sirrije voće je rano prispjelo,
Nema duhovnog vođe kao što je Abdul Kadir;
Bože, Bože, Bože, Bože, vjera je On. Bog je samo Allah.

20.
Sirrijina poslanica mostarskom muftiji

Da ste zdravo, da ste zdravo!
Dušu dajem za Vas i srce mi je uz Vas.
Učeni gospodine moj sine,
Nek Ti je, dragi moj, Bog na pomoći!
Neka cvatu ruže Tvoje znanosti!
Neka Ti se pojača ljubav prema pobožnosti!
Da sretno dođeš do svakog cilja!
Moli se dan i noć šejh Sirri.
Pismo koje si mi pisao,
Poput vrta lala i tulipana,
Došlo je do ruke Tvoga dobroželitelja, siromaha,
Pa mu je sadržaj ovaj bijednik shvatio.
Tužiš se na gomilu ništarija,
To je sadržaj Tvoga pisma.
Satanska vojska namjerava da zauzme pokrajinu srca
I hoće grdnii satana (iblis) da zavlada.
Bu napis čare lazim ejlemegidir
I odbiti napadaj vojske lijenošti

Slušaj dakle ovaj raspored:

Ovo zlo je sigurno samo od Tebe potecklo.
Težnja za ovim svjetom dovodi do razdora,
Koji nastaje u tvrdoj tvrdavi srca.
Kada taj licemjerac bude u tvrđavi,
Nepouzdan je i nikako nije zgodan.
najprije njega istjeraj iz svoje tvrđave,
Dok nisu saznali tajni neprijatelji.
Dobra je za to prilika vrijeme tvoga života,
Dok je nije izmakla nastupom smrti.
Budući da Ti je on neprijatelj, otvoreno protiv njega istupi,
Jer u jednoj kući ne mogu biti dva gospodara.
Pusti uho i slušaj moj savjet,
Budi oprezan i ne dopusti da se neprijatelj osili.
(Slušaj) šta muftija reda na ovo odgovara
I na koji način daje svoju konačnu odluku:
Njegov je odgovor ovo (a Bog najbolje zna):
Ubij neman, pa da se spasiš.
To jest sabljom pobornika ubij strast,
Uništiti neprijatelja, to je razum svemira.
lijepo ćeš razumjeti podesnost svake besjede,
Moći ćeš se snaći u svakoj prilici.
Ako se ti ovog posla mašiš,
Siguran sam da ćeš uspjeti.
Došlo je opet Muhammedovo doba, ne varaj se,
Ne napuštaj borbe i ne izlazi iz bojno reda.
Ovo je vječna borba vjernika,
Ovo je bitka pristaša vjere.
Ti ovu borbu smatraj kategoričkom dužnošću,
Za ovu borbu paši sablju, kani se tvrdoglavosti.
Slušaj utočište i oslonac vjernika
Muhammed Mustafu, neimara vjere.
On je ukazao na ovaj znak
I rekao ovo, dobro znaj.
Hajde, dakle, kreni na tu vojnu,
Pa da se koristimo u perivojima tvoje lekcije.
Izjutra i u veče udaraj uz bubanja za kretanje,
U ovoj vojni nek ti je jednak dan i noć.
Budi brz kao mrav, a ne budi nemoćan
Opaši oko sebe sablju jedinstva (Božjeg),
I svoje nastojanje muški provodi.
Ne popuštaš iz ruku luka iskrenosti,
Čvrsto drži u ruci nenadmašivo kopljje pouzdanja u Boga.
Božje ime (Dželal) "Uzvišeni" u tvom srcu nek ti služi kao
handžar,
A naziv (Hafiz) "Zaštitnik" nek ti je kao kaciga na glavi.
Budući da te je satanska strelica uzela na oko,
Posluži se protiv duše štitom strpljivosti.
Top sa tvrđave tvojih usta

Neka grmi na neprijateljsku vojsku.

Ako se iskreno baciš u ovu brobu,
Bog će ti onog časa otvoriti put.
Pomoću Božjom ti ćeš razbiti liniju strasti,
Otvoreno ti je rečeno, dodji i shvati lekciju.
Ako ti usvojiš Božanska svojstva,
Oprostit će ti Bog sve grijeha.
Toga momenta će se tvoja strast pokoriti Bogu,
I u Božijoj pokornosti već neće malaksati.
Tvoj zao duh će postati sigurno vjernik,
I ti ćeš u svakom nastojanju uspjeti.
Tvojim bićem će kolati islamske zasade,
I tada će ga svako poštovati i cijeniti.
Nam je neminovna potreba da se uvijek
Nalazimo u Božijoj blizini.
Mi se svakako trebamo lišiti tijela,
Pa da onda mognemo shvatiti pravu tajnu.
Ti mnogo grijesiš govoreći "ti", "ja",
S tim pojmovima nastoj raskinuti svaku vezu.
Kad iz srca izagnaš sve osim Boga,
Tek si tada iz ništavila postao.
Ako nastojanjem dopreš do ovog stepena,
Tvoje će biće postati svetištem svih ljudi.
Ti ćeš tako postati mjestom hodočašća,
Postaćeš Kaba, divno utočište.
Kad ti srce bude čisto, ne vodi brige,
Pa da u tvom srcu prostruji "Zemzem" saznanja.
Kako ovom Božjem hramu nema kraja,
Ti samo nastavi put prema cilju.
Malo ih je ušlo u ovu tajnu,
Čije biće bude obdareno (Kimen zatinde varise kabilijet)???

Njegova je vrijednost i savršenstvo.

Ovaj put se zadovoljavam ovim,
A ti ovaj Sirrijin savjet usvoji.
Saslušaj ovaj savjet srčanim uhom,
A ovog siromaha ne zaboravi svojim blagoslovom.

21.

Sirrijina riječ o duhanu

Neznalica je i glupan ko duhan grdi,
Taj nikako ne zna šta je užitak.

Za duhan u samom zakonu nema izričite zabrane,
Pa zašto bi onda bio zabranjen jedan suhi list!

Dozvoljenoj se stvari ne može reći da je nedozvoljena,
Ko bi tako rekao, bio bi obični otpadnik od vjere.
Bježi licemjeri i neiskreni pobožnjače,
Ko ovako što govori, ne treba ga slijediti.